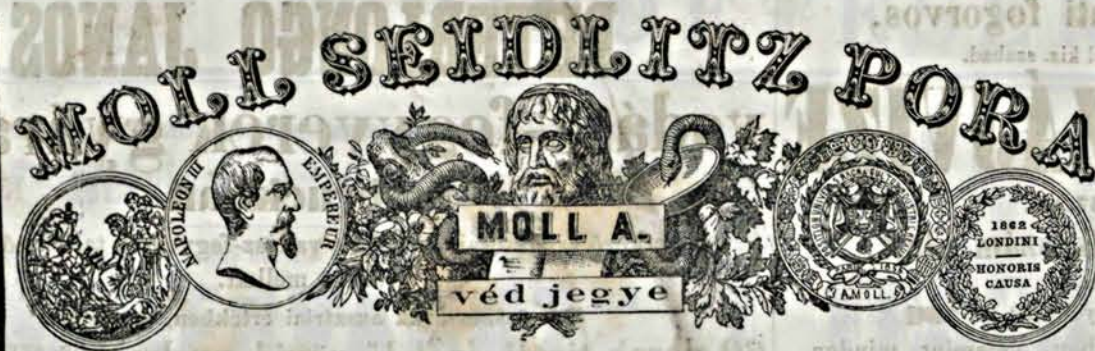

Központi szállítási rakhely a „gölyához” címzett gyógyszerár Bécshen.

ÖVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adatnak el, melyek saját utasítványaimmal szóról szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kullakára nézve gyártmányaimmal könnyen összetéveszthetők, — minél fogva azon észrevétellel öök mindenkit ezen hamisítványok megvételétől: hogy az általam készített Seidlitzporok minden egyes skatulai, valamint az adagok papírjai hivatalosan letetemenyezett védmarkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részeiből került s kerekkel levő hálaíratok a legrészletesebben tanúsítják, hogy a porok rögzített szorulásainál, emészthetőségénél és gyomorbehatásnál; továbbá görségek, vese- és ideges bajokban, szívdobogásnál, idegesség okozta főfájásnál, ver-tódulásnál, eszes fogfájásnál, végül hysteriára, bűkőre és hazamos hanyasra hajlamlással, a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legártósabb gyógyhatást eredményezték. — Az az értelemben igenis kiterjedt letelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegek részéről, kik, miután nálok minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerített, az egyszerű házi szerhez folyamodtak, és ebben rongált egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer megteleik. — Ez elismerő-iratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei-gazdák, tanítók és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselők, kiknek ezáltal még a legbirtékabb gyógyszerforrások sem okoztak legkisebb könnyebbulást, és kiknek egészségük csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használatával állították helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN { TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt.
STEINBACH JÓZSEF ur kereskedésében, gránátos-utczában.

Ezen czégek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsirolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. a. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkpakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legbiztosabb és leghatályosabb májhalzsirolaj a Dorsch-halnak legbecsesebb egybegyűjtése és kiválogatása által van meggyerő, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem tartozik, hanem a bepecsételt üvegekben lévő folyadék egészen épen és az állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyszer a mell- és tüdő-bajokban, scrophulus és rachitis, kőszvény és csúsz, idült borkötés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztattik.

792 (6-50)

MOLL A., gyógyszerész Bécshen, „zum Storch“, Tuchlauben.

Az államhatóság vezetése alatt folyó évi novemb. 23-án kezdődnek a legújabb nagy

pénznyeremény SORSJATÉK huzásai

1 millió 967.900 forint

összes értékben.

14.800 nyeremény közt következő főnyeremények találhatók, u. m.:

200.000, 100.000, 50.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000, 2.000, 1.17-szer 1000, 111-szer 300 stb. forint.

A legközelebbi 5 huzásban csupán csak nyeremények huzhatók ki.

Ezen jutalomdíjak sorsozása igen ajánlható, az a legnagyobb előnyökkel kínálkozik, s az állam által eléggé biztosítva van.

Bővebb felvilágosítást a hivatalos sors-huzási tervezetek — melyek ingyért küldetnek meg — nyújtanak.

1/1 eredeti sorsjegy ára 6 ft. — kr.
1/2 „ „ „ 3 „ „ „
1/4 „ „ „ 1 „ 50 „

Alulírott nagykereskedőház által legújabb időben tetemes nyeremények fizetettek ki, minél fogva a játékedvelők s sors-huzások-ban szives részvételre ezennel tisztelettel felhívhatók. A megrendelések, a pénzüsz-szegegyütt, közvetlen az ezen eredeti sorsjegyek (nem igérvények) eladásával megbízott bank- és váltó-üzlethez intézendők.

L. Steindecker — Schlesinger
m. Frankfurtban.

A megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek. A pénznyeremények gyorsan s bérmentesítve juttatnak a nyörök kezébe. Hivatalos tervek és sors-huzási lajstromok ingyért, bármennyi tudakozásra, egész kész-szegegyütt válasz adatik.

Más egyéb eredeti állam-sorsjegyek szintén a fentebbi bankháznál rendelhetők meg.

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1864 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Gyermek-vászonnemű-készletek,

ugymint: gyermek-ingek, bugyogók, korsek, főkötők, hosszú vánkások, szorítók, előkötők, göngyölő-szalagok, ellenzők, rövid szorítók,

pellenkák, pique, vászon- és flanelből.

pique-takarók, kád-kendők, kötött főkötők és zubbonyok;

keresztelési vánkások, paplanok és zubbonykák

fonott- vagy vasbölcsők egészen felszerelve minden áron.

Ezekenkivül számtalan más itt elő nem sorolt czikkeket ajánl

TÜRSCH F.

Pesten, váci-utca, a „nagy Kristóf” mellett.

Azonkívül ajánlom nagy raktáramat minden áron

fehernemű-, csipke-, himzés- és menyasszonyi készletekből.

Raktári árszabályt kívánatra bérmentve küldök. — Bécshen megrendelések az összeg beküldése vagy utánvétellel gyorsan kiszolgáltattak. 832 (1-8)

Fehérruha-raktár,

a legújabb szabás után készített színes férfi-ingek jól rendezett raktára, valamint fehérvászon és pamut-ingek férfiak, nők, fi- és leány-gyermekek számára, nadrágok és mellények stb., uszó-blousek, gatyák, főkötők és sapkák.

Minthogy a fehérruha-tárgyak minden nemét, francia mód szerint évek óta szer-zett elégséges gyakorlat szerint sajátmagam szabom ki, s eddig körülbelül már **30.000** darab fehérruhát szabtam ki, — ennélfogva átvállalom a menyasszonyi készletek előállítást s varratását a legesekélyebb megrendeléstől a legterjedelmesebb megrendelésig; magamra vállalom egyszersmind a szabásban hibás ingek átdolgozását s kijavítását.

Ez alkalommal bátor vagyok a cs. kir. katonaságot lovagló-nadrágaimra, melyek a lépésben varrásnélküliek, tisztelettel figyelmeztetni. — Különösen ajánlatra méltók az általam megjobbitott vászon-lábbelik (Fusssocken), melyeken a varrás akkép van alkalmazva, hogy a lábat legkevesebb sem nyomja, s az oly kellemetlen tyukszemét is idővel eltávolítja.

Az összes paszomány-árucikkék végképeni eladása nagy választékban

Becker Károly W.-nél,

845 (1-8) szervita-tör 5-ik szám alatt Pesten, Fischer czukrász boltja mellett.

Hitelintézeti kölcsönöket,

uradalmak, községek, birtokosok, háztulajdonosok és mezei gazdák részére közvetítőleg eszközöl ki, az országosan engedélyezett biztosítókra kötelezett és váltó-törvényszékieleg bejegyzett

ügynökségi iroda

Pesten, városház-utca 1-ső szám alatt.

Egy francia bonne

kerestetik

két kis gyermek mellé.

Kívántatik, hogy jó bízonyít-

ványai legyenek.

További feltételekre nézve a

Vasárnapi Ujság kiadó-Liva-

tala ad felvilágosítást.

1864. december 1-jén

harmadik huzása a legújabb os. kir. ausztriai

1864-ik évi

állam-kölcsönnek.

E kölcsön-sorsjegyek eladása, minden államban törvényesen meg van engedve.

A kölcsön főnyereményei: 20-szor 250.000, 10-szer: 220.000, 60-szor 200.000, 31-szer 150.000, 20-szor 50.000, 20-szor 25.000, 121-szer 20.000, 90-szer 15.000, 171-szer 10.000, 352-szer 5.000, 432-szer 2.000, 788-szor 1.000, 1350-szer 500, 5540-szer 400 forint. — továbbá kisebb nyereményekben: 200, 195, 190, 185, 180, 175, 170, 165, 160, 155, 150, 145, 140 forint.

A kötelezvények mindegyikének feltétlenül legalább is 135 forintot kell nyernie. 5 huzás történik, u. m.: december 1-jén, márczius 1-jén, április 15-én, június 1-én és szeptember 1-én.

A fentebbi huzásokra érvényes eredeti sorsjegyek a legelőszöbört szerzenhetők meg.

Egy sorsjegy ára a legközelebbi huzásra 3 ft. — Hat sorsjegy ára összesen csak 15 forint.

Játéktervek és sors-huzási lajstromok ingyért szolgáltatnak ki. A legesekélyebb mérvű megrendelések a pénzösszeg beküldése mellett, gyorsan és pontosan teljesítetnek. Ebből bérmentes levelek közvetlen alulírottához intézendők.

Megjegyzendő, hogy csak certifi-kátok két számmal, sorozékek és nyeremény-számok küldetnek 846 (1-8)

Schrumpf Jean

nagykereskedő-háza m. Frankfurtban.

GROSZMANN,

tudor,

szem- és fül-orvos.

tizenhét évnyi orvosi gyakorlatának, tapasztalatai és a legkitünőbb európai tanárok utasításai szerint gyógyít. Rendelési órái a József-téri 11-ik számú Grossz-házban, minden hétköznapon délelőtt 11 órától 12-ig, és délutáni 2 órától 4-ig. — Szegények számára ingyen minden vasárnap a délelőtti órákban. 849 (1-6)

Hirdetmény.

Alulírott bátorodik a honi gardaközön-ségnek kegyes figyelmébe ajánlani váci-ut 51-ik szám alatt felállított

GÉPGYÁRÁT,

számos évig tartó külföldi utazásaiban szerzett tapasztalatok elismereténél fogva vállalkozhatik a gépészet körébe tartozó minden művek szerkesztésére, de kívánt a gép- és műmunkák egyszerűsítésére és építésére. Elvállal mindenmennyi gépek és tárgyak a lehető legtekélyesebb kijavítását, a miert is pártfogásért esedezvén, teljes tisztelettel marad 836 (3-6)

Havas Sándor.

gépész, váci-ut 51-ik szám alatt.

POP-fogorvos urnak Anatheria szajvizét használva, annak a fogak és nyve való hathatósággal meg vá-gyok gyógyódva, miert kötelezem érem-magamat, a szenvedő emberiségnek használni akarva, a szájvizet minden-kinek ajánlani. — Bécshen, 1856. máj. 14.

Fürstenberg gróf m. p.

491 (10-12) tábornok.

Pest, november 6-án 1864.

Előzetési feltételek 1864-dik évre:
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Félévre 5 ft.
Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft.

A szent-gothárdi ütközet, és a vassári béke.

(Történeti rajz 1664-ből.)

Az a roppant ozmán hatalom, mely ha-zánkat, saját fiaiunk párt-tusái miatt lenyü-gözve, vaskarjai közt oly erősen szorongatá, — az a kifogyhatatlan haderő, mely azt minden részeiben behálózta, melyet, ha a császári seregek vezetői, újat nem huznak a magyar hősökkel, ezek harcziás vitézségét nem kicsinyelve, s ha maguk közt is nem szakadoznak külön részekre — több helyen, nevezetesen pedig, mind Nagy-Várad, mind pedig Érsekújvár falai alatt, egész tömegében meg lehetett volna törni, — elvégre forduló pontját érte el a Rába folyam jobb és bal partján az 1664-dik esztendőben aug. 1-ső napján Vasmegyében Szent Got-hárd magaslatán és völgyelein.

Alig hogy kihamadának Zerín-vára tiszkei, melyet hős ura iránti irigységéből, Montecuculi tétlensége segített megoldni, a roppant haderővel Kanizsa alá megérkezett Kiuperly nagyvezér, kinek telhetetlen somját csak magyar vér enyhíthet meg, már is azon tervezett, hogy Magyarorszá-got egészen elnyelhesse.

Es midőn ezen tervet a jó török-dohányfűst fellegei közt elbizakodva beszélné körülte álló basáinak, meg-döbbenve csendíté meg fülét az a kel-lemetlen hir, hogy Souchez német tá-bornok az érsekújvári basát Léva mellett tönkre verte, Párkányt elfog-lalta, s az esztergomi hidat felégette.

Ezt megboszulandó, kevély szív-vel indult ki kanizsai erős táborával, terve végrehajtására, melynek, hogy vér- és prédaszomjás serege előtt, mi-nél nagyobb nyomatókat odahasson, először is, a kis komáromi várórséget — mely az óriás erő előtt meghódolt — becstelenszava ellenére, gyilkos ta-tárjai által, a várfaalakon kívül a sza-badban, lekonzoltatta, a várat pedig folygujtatta. Ugyanezen somoru sors-ban részesült Zala-Egerszeg is. Az ár-tatlan földnépe, ezt látva, lakhelyét odahagyá, minden lélek menekült, ki hová tudott.

Másfelől a császári sereg is, el-hagyva Mura-Sziget közti állomását, Mura-Szombatnál átkelt a folyamon, és az Olaszországon keresztül megér-

kezett, és Rackersturnnál egy pár napig pihent francia önkéntes segítő hadcsapatok fővezére gr. Colligni tábornokkal, nagy örö-mívalgás közt — egyesült Colligni első szava is az volt: merre van Zrinyi Miklós, hadd idvezeljem?!

Ez egyesülés alkalmával, a foglyok és szökevényektől megérték a vezénylő tisztek,

hogy a török had Győr felé huzódik, ezt és vidékét tüzzel vassal pusztítani. Így egy-mást értve, a császári sereg is arra vette utját, még pedig annyival is inkább, mivel Zri-nyi, ki Győr körül táborozott, épen nem birt kellő erővel a nagy fontosságu helyet és vidékét a törökök megrohanása ellen biztosítani.

A császári összes és alkalmazható lovasság 12 faltörő ágyú kíséretében elöl ment, utána pedig a gyalogság vonult, a tüzéséggel együtt, a mocsá-rok felett a parasztok által, a maguk közlekedése és fenntartása, de a törö-köktől félelem miatt lerombolt, ez alkalommal azonban újra felépített, hosszú és széles hidakon Körmend felé tartva, hol Nádasdy és Budiani kedves rokonok táboroztak, színelve, mintha az ellenséget oldalvást akar-nák megtámadni.

A milyen makacs és elszánt erő-vel erőszakolák a törökök a Rábán való átkelést, épen oly vitézül verte azt vissza Zrinyi, Hohenlohe és Col-ligni, ki a küzdelem hevében forrón ölelve csokolta meg Zrinyit, tiszte-lete jeléül.

Julius 24-én, mely napon a törö-kök átkelése a Rábán meghusítottott, Montecuculi táborra a birodalmi, fran-czia s más egyéb kül-segedelemmel együtt 70.000 főből állt, mely, miu-tán a török haderő felhagyott volna — más átkelési vonalt keresve — a Győr körüli átszállással, megindult lassan haladva Szent-Gothárd felé, szintén azon irányban, farkasszemmel nézve egymásra; mozgóvá tette ma-gát a balparton a császári sereg is mint egy hosszan nyuló nagy erdő, melynek lombjait lassu szél ingatja. E pillanatban hasonló volt a Rába két partj. óriási tűzhányó hegyekhez, vagy egy zugva háborgó tengerhez, melyen az utazók épen nem tudhatják, mikor temeti el őket a lávafolyam, vagy a magasra felcsapó hullám!

A törökök több helyen mindaddig erőszakolák az átkelést, míg nem az első komoly összeütközés a körmendi hídfőnél megtörtént jul. 26-án. Korán reggel a császári egyesült sereg Kör-

Az akad. palota szobrai: IV. Nyelvészet. (Fénykép után.)

menő alá érve, a törökök által felgyújtott falvak magasan fölészálló füst fellegeiből észrevehette, de a kisebb ágyulövésekből is meggyőződhetett, hogy a törökök nem messze lehetnek a főerővel.

Csakhamar lovasok jöttek, jelentve, hogy a törököket túl a helységen tisztán ki lehet venni. Budáni most Hohenlohehoz lovagolva, értesíté a derék vezért, miszerint Körmen és Nádasdy tábora közt két út vezet a vizen keresztül, s rájuk nézve az egyik igen veszedelmes lehet, melyen az ellenség őket megkerítve, könnyen átjöhet. — Említett hídfőhöz Hohenlohe, a birodalmi sereg vezére, azonnal lovas őrköt rendelt. Mindkét részről a hid körül mozgalom, úgy fejlődött ki, hogy másnap, jul. 27-kén, déli 12 órakor a dolog ütköztetve került. — Az ellenség ugyanis nagy „Allah“-kiáltással rohanva a hidnak, az el akará foglalni, mi- ben a törököket nagyon elősegítette a hal- mos és csaltos helyiség, mely mögül, a jan- csárók biztos helyen állva, szakadatlanul tüzeltek a hidat őrző eszakiakra, különö- sen pedig Nádasdy huszájaira, kiknek kard- csapásait már eléggé ismerék, s kik, miután szerezték kapitányuk halva rogyott össze, nem kis zavarba estek.

A mindig jobban-jobban hallható ágyú- zás, lármá és fegyverek ropogása azt okozá, hogy Hohenlohe, ki épen ebédhez készült, lóra ülve, sebes vágatva nyargalt a hely- színiére, magának tudomást szerzendő a dol- goz állásáról. S látva a felbomlott rendet, azonnal intézkedett és az ellenségre kemé- nyen tüzelte, az mindaddig tartatá, míg Zrínyi, Colligni kíséretében, meg nem érkezett. Mindketten lovaikról leszáll- ván, katonáik közé vegyültek. Zrínyi vissza- emlékezve Zerinvára romjaira, oroszláni bátorság és elszántsággal harcolt, mely nek tulajdona volt különben is. Colligni mindenben őt követve önkénteseivel, szintén fölkelésült a csatában, Zrínyi dicső kard- forgatásának láttára, mely mindaddig vil- loszott a hős kezében, míg nem csapatjai élén, folytonosan felebb fokozódott lelkesültség- gel küzdve, az ellenséget diadalmasan vissza- verték. Fájdalom azonban, hogy ez alkalom- mal Colligni vitéz hadsegéde, *Chateaufort*, agyonlőttet, többen pedig társai közül megsebesítettek.

A törökök nagyobb erőt gyűjtve össze, ismét a hid elfoglalását erőszakolák. Ezalatt Monteuculi is megérkezett testőrségével, kiket Körmen legsebésebb utczáján állított fel. De mivel Hohenlohe katonái ezen fölál- lítás miatt szabadon nem mozgathattak, mely körülmény az ellenségnek csak előnyére szolgált volna, a fővezér testőrei a mellék- utcákba rendeltettek. Mi megtörténvén, Hohenlohe 80 bátor lovasával, ismét a hídfőhöz vágatott, vitézül nyomva vissza az ellenséget, mely a jobb parton, folyvást nagyobb csapatokban sorakozott, melyek zöméből, mint egy pokoli banya, úgy szórták a tüzet a törökök.

Az ily elkeseredéssel folyt hid-ostrom, és hősies elszántsággal kitartott védelme folytán, Hohenlohe a hídfő felett álló torony- ból, azon hir felől értesítettet, miszerint az ellenség nagy tömegekben a folyam mellett felfelé húzódik, alkalmasint, hogy a másik hidat kerithesse birtokába. — Ennek követ- keztében Hohenlohe is azonnal erős gyalog és lovas csapatokat vont össze, melyekkel Zrínyi és Colligni lovassága csatlakozva, a hősök vezérlete alatt indultak, harczvagy- ról érve a kintzött helyre, mely csakhamar veszélyesen fenyegetve volt Zrínyi és Col- ligni távoztá miatt azonban Körmen egy felől szabadon maradt, mit az ellenség ész- revevén, Hohenlohéra, csaknem kiállhatat-

lan gyilkos tüzelést kezdett meg, és folyta- tott. Hohenlohe szorongatott helyzetét meg- tudván Zrínyi s Coll gni, mint villám azonnal visszavágtatva, mellette termettek, küzdve harczolva ellenállhatlan lelkesedéssel, mi közben mind Zrínyinek, mind herczeg *St. Aignan* legidősebb fiának lova agyon löve- tet, E pillanatban az ellenség részéről ismét újabb, és erősebb roham kísértetett meg a hid elloglalására, melynek vitézül való visszaverésével Colligni egyik kedves kapitánya: *Lachaut*, ki a hid főőrségét ve- zette, és az ellenséget már két ízben meg- ritkította, és szintén kapitány *St. Aignan* már említett herczeg kisebbik fia, ki égett a vágytól az ellenséggel küzdeni, jó kedvében tovább ment, mint kellett volna, a francia vitéz katonák nagy bánatára, s az összes hadsereg méltó sajnálkozására, egy golyó- nak áldozatul estek. Az ifjú herczeg holt teste megmentése felett, elkeseredett tusa fejlődött ki; mert midőn a becses hamvakat, baráti és honfiai magukhoz akarák volna venni, az ellenségtől erős tüzeléssel fogad- tattak, a midőn több lovas, kik verse- nyezve a megmentésben, vakmerően a vizen keresztül usztattak, halva maradtak, De Sault gróf pedig *Troisville* marquisal jobb karján mindenik nehéz sebet kapott, több nemes francia önkéntessel együtt, sőt maga Col- ligni is, ki védte az ifjú herczeg hamvait megmentőket, föl- és alálovaglásában 20 főből álló segédletével, szintén megsebesült.

Az ellenség ezen vérszemét kapva, újra vad dühösséggel erőszakolta az átkelést, mi- ben azonban azon erős tüzelés követke- ztében, melyet Hohenlohe sürri fák és bokrok közül kíméletlenül szórt rá, s melylyel az ostromló tömegeket megriktá, épen nem boldogult. Végre azon fortélyt gondolta ki, miszerint egy helyben mozdulatlanul állva, oly sűrűn agyuztatott, hogy serege jobb szárnyán — a balszárny folytonosan Szent- Gothárd felé haladván — a láthatat' elfedő füst-oszlopok fedezése alatt, egy szakasz lovassága csakugyan áttette magát a Rábán, mit észrevén *Günisch* ezredes a horvátok- tól, dacára annak, hogy czombját egy golyó furta át, melyből csak úgy folyt a vér, az átkelésről mégis s etve tudósítá Ho- henlohét, ki rögtön egy máltai lovagot 100 francia lovassal, 60 horvátal és Budáni magyarjaival, kik már három zászlót foglal- tak el, oda parancsolt, kik egyesülten ön- maga vezérlete alatt, az ellenséget megtá- madták, visszaverték, de a vezér drága szép lova alóla elvett ett. — Így ön megvédve a körmen di. (Folytatás következik.)

Hazám ifjainhoz.

Szeretlek én ifjúl hogy ha lelked
Szikrázó tűz, e bús éjelen.
Nem szeretlek! ha melledre hajtod
Fődet, alélt, bús, élettelen.
Nem elég nagy-e, mely mindnyájunkat
Sajt, a vesztesség?
És te hozzá lelked erejét is,
Oda vetnéd ráadásul még?!

Midőn a kőst szurod kebelébe
Ládd-e, még a retek is kaczag!
Hányszor dalol vídám dalt a költő!
Holott szívem fájdalom fákad.
Mi az, a ki roskadoz mihelyt jó
Szerencsére fog?
Zsák: peczkes, ha nyakig tele töltöd,
De ha üres, menten összerogy.

Ne vihar légy, mely fölajdul, midőn
Nagy fejevel szirtlyukba szorul,
Légy szököt, újra fényes légbe
Ugrik lába, a mint porba hull!
Ne légy roszdás lakat, nyikorgó, ha
Fénye oda már:
Orsó légy, egy czérnaszálon függ az
Élő, mégis vídám tánczot jár.

Örvény szélén a vig kedv: oroszán,
A sötét arc: törött szárnyu lud.
Bús poták, el' jertek karjaimba
Kaczagó leventék, vig fiúk!
Lángotok a bű közt: sötét felhőn
Nyargaló villám;
Sorsunk kemény! de a sasnak körme
Szikrát ép a kemény szirtzen hány.

Átok bár, de tud is a csapás, hidd!
Edzi lelked, mint aczélt a tűz.
Mit se várok a kényencztől, kire
Elte ifjan rózsalánczot fűz;
Elpuhult báb! a sors: mén, megüli,
A mig enyeleg;
Szökjék egyet vadul! szinte látom,
A sárba mint dobja a nyereg.

Nézzétek ott amaz öszt! a melybe
Sodrotta az örvény mindenét.
Minden kincsét: hit, remény, hazáját, . .
Csak nem lelke vídám erejét!
Mint támasz a rosz kunyhót, gyöngét a
Remény tartja fel.
A reménynek koldusmankójára
Nem szorult a férfias kebel!

Ifj! kidőlt bajnokinkra nézz, ha
Olthatatlan kinnak lángja fed!
Küzdelem közt rogyjon össze térded,
Gyáva panas, omlo köny helyett.
Vigan! mintha menyegzőben ülnél, —
Örömid torán.
Hadd boszankodjék, mely ellened tör:
Gúnyos sorsod, arczod mosolyán!

Szemere Miklós.

Az egészség ápolása az életkor különböző szakaiában.*)

II. A csecsemők kora.

(Folytatás.)

A csecsemő testi nevelése vonatkozzék a táplálkozásra, alvásra, mozgásra és tisztaságra. — A táplálkozásra nézve, melynek csak tejből szabad állnia, azt kövessük, hogy ezt csak az első napokban (legfőleg hetek- ben) juttassuk neki a kor, mikor ri, s minél előbb vigyük át határozott időre, mintegy négyszer napjában (például reggel, délben, este felé és az éj beálltával); éjjel ellenben, midőn táplálójának alvása által üdülnie kell, soha sem. A gyermek rivása által ne hagyja magát a rend megtartásából kizavartatni senki, hanem keresse fel inkább a rivás okát, minthogy ez más is lehet, nem épen éhség, s akkor el is kell azt okvetetlen távolítani, (péld. nedvesség, hideg, puffadttság, dugulás, kényelm tlen fekvés, tüszúrás vagy rovar- csípés). Ne felejtjük el soha, hogy a gyer- meknél a rivás, ha érzé, hogy általa minden vágyait tüstént teljesítheti, csakhamar akaratoskodása eszközévé válik, mitől aztán ismét elszoktani vajmi nehéz. A maga idején azután hadd igyék a gyermek, habár több versen annyit, a mennyi neki kell, csak arra ne szoktassuk, hogy szópás közben egy-egy kicsit zsenderegjen. Mi az *alvást* illeti, arra nézve az első kora csecsemő kis-é másként viseli magát, mint a már idősebb; mert míg amaz (hihetőleg agyának még csak belső ér- lelődése miatt) többnyire csak alvással tölti élete első idejét, azalatt az érzékek fokozottan felcsúsztatva s az általuk megin- ditott szellemi (agyb-li kül-) tevékenység- nél fogva, az alvás egyre rövidebb ideig tart; mert hisz csak az agy alszik. De valamint a táplálkozásnál a nevelők szabták meg, és pedig minél előbb, az arra való időt, úgy kell azt a nevelők az alvás idejével is, mi által el lehet érni, hogy elvégre a csecsemő egész pontosan meghatározott ideig ébren van, más, ugyancsak szabott időt pedig tölt alva, (különösen éjjel és miután megittatták). E

*) Bock tanár „Az egészség négy könyve“ című munkája magyar kiadásból, mely a magyar nép szükség- geihez alkalmazva, nem sokára meg fog jelenni. — Szerk.

tárgyra nézve azonban még a következő szabályokat is kell követnünk: a csecsemő aludjék saját ágya- és kádjában, maradjon jól betakarva, (különben könnyen megeshetik, hogy teste meghűlvén, hasmenést kap) s ne szoktassuk szükségtelen altató szerekre, mi- ket később folytatni alkalmatlan volna, p. dalolásra, arra, hogy kezében legyen ápoló- jának keze, nyaka, keble; világosságra, stb. Ha a gyermek netalán már is roszul volna szoktatva, rivása ne gátoljon minket a rosz szokásnak elhagyatásában; szükség eseté- ben még néhány ráütéssel is az ülepére. — A mozgások, részint azok, miket a csecsemő- vel mások tesznek, részint miket neki magá- nak tenne kell, a gyermeknevelés ügyében szintén komoly figyelemre méltók. Legelő- ször nincs helye annak, hogy a csecsemőt valaki hordozza, huzcolja, ringassa vagy lóbálja, mi különösen akkor helyén, mikor ri; ellenben a csecsemőnek fekvő vagy ülő helyzetben való kocsin járatása szabad- ban olykor ajánlatos, de ezt sem szabad csitító eszközzé tenni. A legtöbb anyának igen kártékony kívánsága azt ohajtja, vajha gyermekét minél előbb kivehetné kis ágyá- ból, s hordozhatná a felcizomázottat kar- jain ülve. Az *időelőtti felültetés* a csecse- mőre nézve föltétlenül veszélyes, mert a gerincz oszlop görbülésén kívül, belső élet- fontosságú szervei fejlődésben is támadhat- nak zavarok, és pedig a test összehajlása következtében, mely a nagy és nehéz fejet még el nem bírja. E szerint *ülésre* szoktatni a csecsemőt egyáltalában nem szabad előbb, míg meg nem erősödött annyira, hogy fejét egyenesen és feszesen tartani s magától fölegyenesedni képes. — Ennyire azonban rendszeren csak az ötödik hónapon túl fej- lődik.

Mint hogy nem valószínű, hogy a gyer- meknek karonvaló hordozásával akár édes anyja akár dajkájá fel fogának hagyni, mind- amellet, hogy ez szükségtelen s hogy a gyermeket ez által már kényeztetik (még pe- dig kölcsönös kárral): legyenek legalább tekintettel arra, hogy a csecsemőt ne min- dig egy karjokon hordozzák, hanem felváltva majd a jobb majd a bal karon, hogy végké- pen el ne ferdüljön. A mily ártalmosok a korai ültetési kísérletek, épen oly kártékony a gyermeknek időelőtti *állatása és járatása*. E tekintetben is legjobb, nem állítani lábára a gyermeket előbb, csak mikor már saját erejéből kezd fel-fellépegetni és szaladozni, s erre a 10, vagy 11-ik hónapjáig meg is érik. Addiglan hadd csusszék a már ülő tudó gyermek, a takaróval s puha párnákkal fö- dönt padlón ide s oda, s tanulja meg, ha neki tetszik, a fölegyenesedést olyan tárgyakon, a melyeken magát meg nem sértheti, önma- gától. Járó kosarak, futókocsok, járszalagok, s minden e nemű segédeszközök, melyekkel az állást és járást elősegíteni szokás, semmit sem érnek, mert a gyermek mellére károsan hat valamennyi. Még a lazán ráillesztett járszalag leginkább túrheto, de az is csak akkor, mikor a gyermek már szaladoz, de még kissé ügyetlen és nagy fejű; de a jár- szalag, melyet soha sem szabad feszesen tar- tani, akkor sem arra való, hogy a szaladozást elősegítse, hanem csak arra, hogy e lebukást akadályozza. A *fekvő gyermeket* soha sem szabad karjánál fogva fölemelni, hanem mindig úgy, hogy mind a két kezünkkel hóna alá nyulunk. A szaladozó gyermeket mindaddig, míg járása nem egészen biztos, egy kezénél fogva vezetni szintén hiba. — Főelvül a csecsemő nevelésében mozgásaira nézve el kell fogadnunk ezt: *hadd mozgassa tagjait születésétől kezdve szabadon, s hadd tanuljon saját erőlködésével, folytán önmagától ülni, állni és járn*. Ez által felébred a gyer-

mekben egyszersmind az akarás is, mely azután idővel és lassankint szilárd akarattá erősödik. Az olyan ember, kit gyermekkorá- tól fogva mindig mások gyámolítanak, ké- sőbbi életéből is rendesen pulva és ingatag jelleműnek fog mutatkozni. — A csecsemőt ültetési dolgában azonnal lehet tisztaságra szoktatni, mielőtt ülni tud, az által, hogy szabott időközökben éjjeli edényre ültetjük, s a szorongatás hangjait hallatjuk vele.

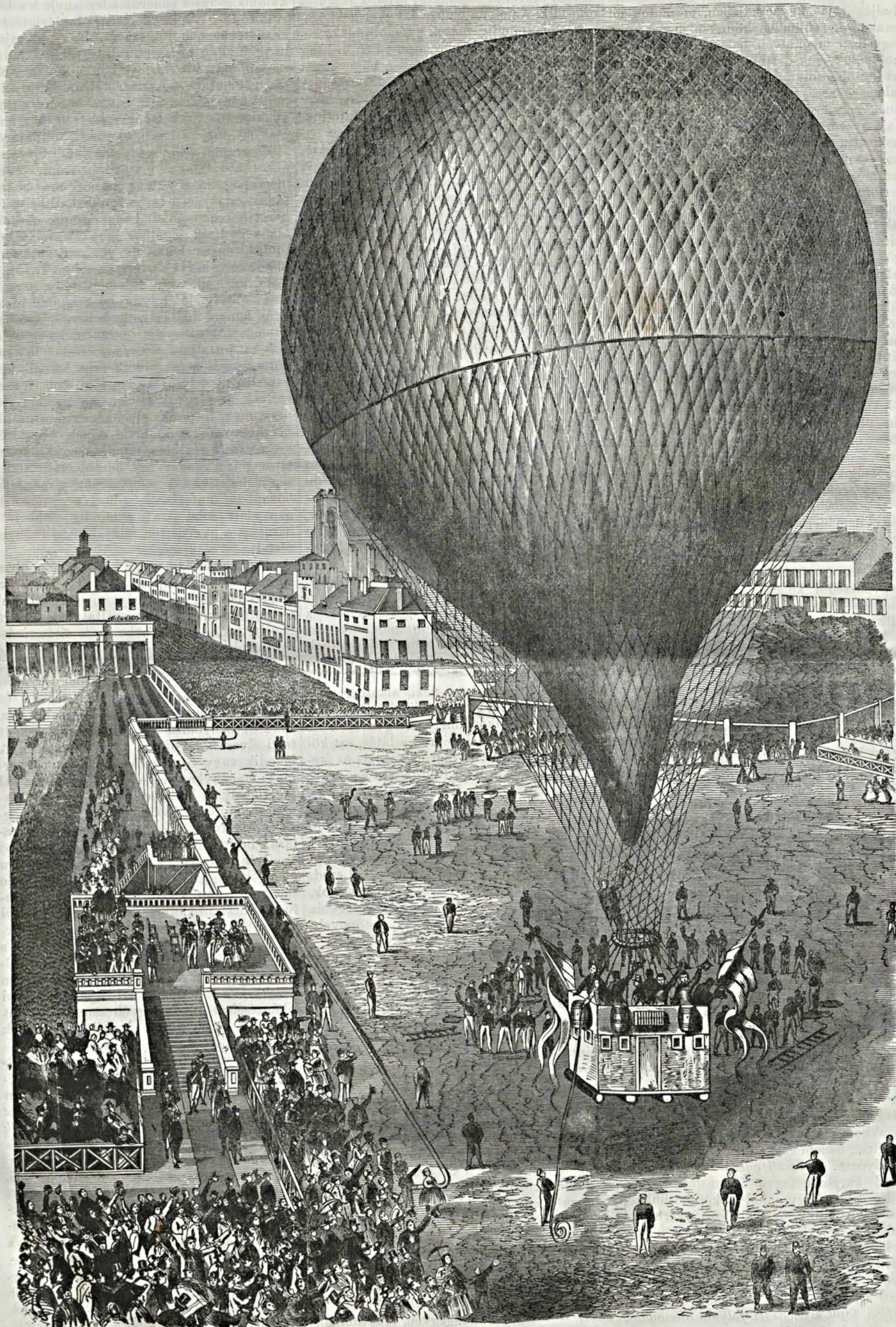
A csecsemő szellemi nevelésére nézve, mely, épen úgy mint a testi, szoktatáson alapszik, főteendőnk az, hogy a kisdédnek érzék-szerveit ép állapotban megtartsuk s kellőleg kifejlesszük; mert csak az érzékek segédelmével, különösen a látás és hallás által ébred lassankint az agy munkássága: az öntudatos érzés, értelem és akarat, szóval a szellem, s csak általuk képezhetik ki. Élete első idején az ember, épen mivel agyának önálló külmunkássága érzéki benyomások következtében még meg nem indult, teljesen öntudatlan, s mozdulatai, rivása egészen gépszerű.

Még a legközönségesebb érzés, t. i. a kellemes vagy kelletlen benyomások ér- zete is csak lassan képződik ugyanazon be- nyomások többszöri ismétlődésével érző ide- geinkre, tehát szoktatás, vagy más szóval, gyakorlat után. Soká tart, míg a kisdéd az egyik benyomást a másiktól meg tanulja kü- lönböztetni; kell hogy az édes anyatej több- ször folyt legyen a csecsemő nyelvén végig, míg elkezd kellemesnek érezni; annakelőtte a legkeserűbb hig anyagot épen oly könny- nyen szörpöli mint az édes anyai emlőt. S épen úgy áll a dolog többi érzéseivel is, úgy hogy a nevelők kezében van, a gyer- meket mindenféle fölösleges érzésekhez szoktatniok, miket utóbb nem örömet nélkülöz, s melyek ha nem gerjesztenek benne a szokott időre és módon, akaratos rivásra és annak a mi után áhitozik, ki- erőszakolásra adnak neki alkalmat. — Az érzékek közül első ocsidék fel a tapintat, de csak az ajkakon, melynélfogva ezek az emlőt keresik; azután ébred a látás, ezt kö- veti a hallás és ízlet, végre a szaglás és áta- lános tapintat. A szem, (mintegy a negyedik hónapig csak a közelben terjeszkedő látás- sal) eleinte részvétlenül meredez a világba, de hamar kezd a világosság felé irányulni, s már némi figyelmet mutat, míg a második hónapban már az egyes tárgyakon meg- akadván, rajtuk időz is. E nézegetésből ered- nek az agyban az első érzéki benyomások, (az agyképek), melyek ismételt nézegetés után melyekben benyomulnak, s könnyeb- ben ismét felüljön, külső tárgyak új meg- jelenése nélkül is. Így tanul a kisdéd embe- reket és tárgyakat ismerni s képzeteket alkotni róluk, (azaz emlékezni korábbi be- nyomásokra, s észrevenni, hogy az új kép és a korábbi ugyanegy tárgytól erednek). Hasonló mondhatni a *hallásról*. A kisdédet eleinte csak erősebb csattanások rázkódta- ják meg; lassankint harsányabb és szelidebb hangok közt kezd érezni a különbséget, s mintegy a második hónap vége felé kezd szemével s több a fejével is arra fordulni, a honnan a hangok erednek. Az ötödik hó- nap vége felé a gyermek figyelme egyen- lőn van megosztva a két érzék, t. i. a látás és hallás között; a két érzék kölcsönösen támogatja egymást a külvilág és különösen a távolságok megismerésében, a hang né- zésre, a látás fülelésre készíti a csecsemőt. Most igazán szemlül a gyermek, s egyre több érdeklődéssel a látás és hallás által ingerlő tineményeket, szóval mindent a mi mozog, s a mi hangot hallat; érdekelni kezdi a beszéd, a hangyegen, (rhythmus), a dal.

Apráinkint megtanulja egymástól meg- különböztetni s ismerni édes anyja s a kö- rülötte levő emberek test- és tagjátartását, arczjátékát, hangját, szavát. Mig előbb zajos hangok jobban megindították, mint a dala- mosak, most ezekre figyel inkább. Ha a látás már nézdelessé erősödött, (a harmadik hónapban) akkor már *nyulni* is kezd a tár- gyak után. Ezeket sokszor elvétí, s előbb csak megfogja s ismét elereszti, utóbb erő- sen markolja meg, s ide oda kezdi forgatni s lassan megtanulja szájához vinni, végre megtapogatja, s úgy ismerkedik meg nagy- ságuk-, alakjuk- s távolságukkal. Mielőtt (a harmadik hónapban) hangképzetek alakul- tak s gyűltek, előáll a *gagyogás*, mely ké- sőbbben egyes könnyebb szók utánzásává tökéletesedik. Ha a gyermek valamely tárgy előfordulását, vagy valamely tény, hang s más sajátság előálltával egyszersmind bizo- nyos hangot hall, e hang és a vele járó be- nyomás többször ismételtetvén, ez egyik a másikat juttatja a csecsemő eszébe. Így ta- nul a gyermek (az ötödik vagy hatodik hó- napban) némely szót érteni, különösen sze- mélyek és tárgyak neveit. Az igéket, s a név- meg ige-szók értelmének szorosabb meghatározására szolgáló egyéb beszédre- szeket csak későbbben tanulja megkülönböz- tetni. Füzött vagy szótt beszéd előtte telje- sen érhetetlen. A *mosoly* már a második hónapban mutatkozik, (de a negyvenedik nap előtt soha sem!) s mindig előbb lát- hatni ezt a gyermekben, mint a *sírást* (könye- zéssel).

Csak az ötödik vagy hatodik hónapban kezd kacagni és ujongani. Oly csecsemők, melyeknek vágyai mielőtt sírnak, azonnal teljesítettnek, s melyek ezáltal gonoszúságra neveltettek, ama korokban már sírás rivá- sal ügyekednek akaratjukat érvényesíteni s a mit megkívántak, elérni. Már az ötödik hatodik hónapban érti a csecsemő a nyájás- ságot, valamint a komoly testtartást és hangot; megtanul várni, türelmebb lesz, s érzéki benyomások által elhagyja magát testi élvezettől vonatni vagy riasztatni. A hetedik vagy nyolcadik hónapban a gyer- mek magányban is eljátszik, utánzóással foglalkozik. A kellemetlen érzés, mely vala- mely hiány érzetéből támadván, annak meg- szüntével ismét megszűnik; azon tapasztá- lása, hogy bizonyos erőlködére bizonyos eredmény következik, s hogy ilyen hatásokra maga is képes: lassadán azt kezdik vele sejtetni, a mit cél, következt és idő fo- lyama alatt szokás érteni. Minél inkább kezdi azután mozgási képességét gyakorolni a gyer- mek, annál inkább fejlődik ki a nyelve is, s ő eleinte saját módja szerint nevezi el a dol- gokat, későbbben pedig utánzásnál fogva azon nevekkel, a melyeket hall. Nyelve további kiképzéséhez azután egyéb sem kell, mint hogy másokat halljon beszélni s a tölk hallott mondatokat utánozza.

A csecsemő s általában a gyermek szel- lemi nevelése ügyében a főszabály ez: *Tá- volíts el a gyermektől mindent, a mihez nem jó szoknia, ellenben ismételd vele mindent állhatatosan, a miről akarod, hogy második természetévé váljék*. A gyermek szeszé- lyének, melylyel határtalan önkényre törek- szik, soha sem szabad teljes fékét ereszteti, hanem fel kell állítani bizonyos törvényt, mely által némely dolgok okos megenge- dése, másoknak ugyanilyen megtiltása sza- bályoztathassék; ezáltal fel fog ébredni a gyermekben fokozottan a törvény érzete, melynek engedelmeskedni mindenki kény- telen. Itt lehet egyuttal és pedig a legjobb sikerrel alkalmazni a rosz érzés benyoma- sait is, különösen gyermekeknek, melyek ele- venebb természetüknél fogva élénkebb moz- *

Nadar lég-utazása Brüsszelből. 1864, szeptember 26-án.

gásra hajlandók, és nehezebben szoknak a mihez szokniok kell. Ezeknél (és pedig már a harmadik hónaptól fogva) sokat lehet néhány komoly szóval és okosan intézett útssal elérni, mihez őket különben csak nehezen s hosszú idő múlva lehetne szoktatni. De meg kell gondolni, hogy a verés itt még koránsem létező hibák büntetésül szolgál, hanem arra, hogy ne szokják olyan sajátosságokhoz, melyeket később csakugyan büntetni kellene. Az a gyermek, kit öntudatának fölébredte, tehát harmadik negyedik éve után, vagyis olyan időben, a melyre későbbi életében világosan visszaemlékezik, még meg kellett verni, szerző nézete szerint már egészen el van kényeztetve, s csak a legmirevebb következtetésszerű utónevelés fog azon még segíthetni. Ezért kell a legpárnyibb vonásra is figyelni, melyben a gyermek egyéni természetét nyilatkoztatja. A gyermek elkényeztetésének alapját rendszeren az az rakják meg, hogy a csecsemőt keziken hordozzák, hintázzák, ringatják, stb. mert e mozgások a gyermekben kellemes érzést gerjesztenek, mely, ha egyszer ki nem elégítettik, rivásra készíti. — Így támad a csecsemőkben lassankint szokás, a maga kényérvívással kiereszkölni, s ha a szülők elég gyengék, s a rivó gyermek kényérvívásának engednek, az csak hamar oda fejlődik, hogy a gyermek, ha nem törtenék a mit ő akar, dacol, megköti magát és konokká lesz. Kell bezzeg azután ve-réssel kiir-tani a gyermekből azt a gyomot, melyet a szülők maguk oly kitartó gond-dal fejlesztettek benne! S vajjon e verés nem inkább a szüléket illetné? A gyermek csecsemő korában elkövetett ilyen nevelési hibákból és csak ezekből ered azután rendszeren ama jellemtelenség és a gonosz jellemek mindazon változatossága, mely későbbben a gyermeket és szülőit szerencsétlenné teszi. — A szoktatás e szerint a nevelés főtevéysége, melyet a gyermek utánzása ösztöne még támogat. Az ember sokat nélkülözhet, csak az embert nem. Nyájasság a hangban, az arc kifejezésben, a tekintetben, s összes környezetének a gyermek iránti magaviselésében nagy befolyást gyakorolhat a gyermek kedélyének kifejlődésére, s dajkája megválasztását (a száraz dajkát vagy későbbi ápolóját is ide értve), ezért is kell nagy gonddal intézni. Neveljük csak fel a szülők első gyermeköket jól, ennek példája oly jótékonyan fog hatni öccseire, hogy ezáltal a nevelés oly nehéz munkáját maguknak jóval megkönnyébbítették. De, mivel még tapasztalatlanok, okos tanácsot pedig az életben nem igen hallani, követendő példát

ritkán láthatni: rendszeren már az elsőnél rontják el a dolgot. Beszédes anyák, az által hogy gyermekökkel vidoran és bohókásan beszélgetnek, a nélkül, hogy sejténék, sok jót tesznek vele, mert hangjaik nemcsak a gyermek hallására és beszélő tehetségére hatnak, hanem egész valóját indítják meg, és rokonszenvet gerjesztenek benne. — Akaratról a gyermeknél a szó szoros értelmében soká nincs szó; csak midőn saját erőködése következtében felül, felállani s futni megtanult (l. előbb), kezdődik az akarat fejlődése. E helyett elleben igen könnyen a leghatározottabb önkény támad, mely makacs-sággá és dacozzá fajul, mihelyt a szülők és nevelők a gyermeknek mindent megtesznek s megadnak, a mit akar, s mihelyt észreveszi, hogy rivása által sikerült neki valamit kicsikarni. — Az érzékek tehetségét, mint hogy a szellemi tevékenység csak ezek által indíttatik meg, jól kell gyakoroltatni, de egyuttal az érzékszerveknek minden károsodás elleni megóvására is a leglelküimeretes gondot fordítani. A látás- és tapintás-érzé-

legnagyobb száma már gyermekkorában hull a sirba. Ez azonban korántsem a gyermeki szervezet gyengeségének vagy a kevés életrevalóságnak következménye, hanem a ferdén vezetett testi nevelésből ered. A nem gyermeknek való eledel, hideg és tisztátalan levegő, meghűlések, különösen a haséi, vérszegénységet és sorvadást, tüdőlobokat és hasmenést hányással idéznek elő, s e betegségek ölik meg a csecsemők nagyobb részét; mindamellett, hogy a bajt ki lehetne kerülni, vagy ha már megvan, helyes bánásmód által a veszélyt mindjárt a kezdetben elhárítani. Nem veszélyes, hanem alkalmatlan bajok és rendtelenségek: a dugulások (hasrágással és fájdalmas rivással), miket mindig csak allóvet által kell megszüntetni; sebhelyek és kútegek, melyekben legjobban segít a langy-vízzel való gyakoribb tisztogatás és üde fagygyuval való kenés; a fogzás. — Mi a tehénhimlő beoltását illeti, mely alkalmasint még sem egyéb, mint a vérnek himlőnyirk általi megmérgezése: szerző ezt több tapasztalat után még sem tartja oly ártalmatlannak, mint a legtöbb orvos véli, s ő ennél fogva azt hiszi: az oltást nem kellene az élet első hónapjaiban tenni, hanem a gyermek első életéve után, mikor teste már kissé erősebb; semmiesetre pedig a fogzás vagy elválasztás idején. Korábbi beoltásra ő csak akkor szánhatná rá magát, ha a himlő a szomszédságban járva újossá vált volna.

Korunkban egyébiránt a tudomány terén

A kapuczinusok zárdája Budán. — (Myskovszky rajza után.)

kének gyakorlása által, mely a nézése és megtapintása elé kerülő tárgyak közelebbi és távolabbi mutogatásából áll, a gyermek helyes képzetet nyerhet arról, a mit nagy-nak és kicsinynek nevezünk s a mit a tér alatt értünk; a hallás gyakoroltatása sokat tehet a tér, az irány s a távolság megitélésére.

A fület azonkívül, tisztán csengő hangokat és dallamokat elénekelve vagy valamely hangszerezen eljátszva, s minden zürhangot kikerülve, lehet a jó hangzás érzetéhez és élvezetéhez szoktatni. Mindamellett, hogy e gyakorlatok a csecsemők korában nem oly nagy fontosságúak még mint későbbben, még sem kellene azokat egészen elmulasztani.

Mindenesetre nagy előny, ha sikerül általok nagyobb figyelmet gerjeszteni a gyermekben az érzékek alá eső tünemények iránt, mert e figyelemből fejlődik későbbben a megfigyelés és éber vigyázat.

A köresetek a csecsemőknél, noha tulajdonképen csak kevésnek kellene lenni, mégis nemcsak gyakoriak, hanem veszélyesek is, s többnyire halálosak. A született emberek

fölmerült a kérdés: vajjon az oltás általánban ótalmazhat-e; de kielégítő választ még nem hallottunk.

(Folytatás köv)

A kapuczinusok zárdája Budán.

Mióta e lapok megindultak, már számos izben volt alkalmunk a testvér főváros nevezetesebb köz, magán, és egyházi épületeiről nemcsak megemlékeznünk, de azokat lehető hű rajzokban is bemutatni, s szabad legyen hinnünk, hogy ez által lapunk a főváros részletes ismertetéséhez sok érdekes adatot szolgáltatott.

Jelenleg is érdemesnek tartjuk, a kapuczinusok szerzetének nemrég egészen újja alakított buda-vízi városi zárdáját és templomát megismertetni, annyival is inkább, miután ez Buda számos egyháza közül akár csinoságát, akár történetének vázlatát tekintjük, nem utolsó helyet foglal el.

Buda egyházairól szólván, Palugyay ezeket jegyzi meg jeles leírásában: „A Buda városában létező számos egyházak is bő anyagot szolgáltatnak az előkor eseményei átnézésével foglalkozó történetész tolla alá. — Buda lakossága kitűnő a vallásosságban, s itt van örvendeztető indoka a Budán létező egyházak nagyobb számának; s ha e rész-

ben az előkorra visszagondolunk, alig maradand okunk kétkedni, hogy hajdan Buda városát még több, és nagyobb szerű egyháza, mint a vallási buzgóság — ezen minden polgári jóllét szent központjai — ékesítették. — Ez egyházak száma, s egy tekintet a népesség rovataira, szükségtelemnek minden további szót az iránt: hogy az országunk fővárosában lakozók római katólikus többsége tetemesen túlhaladja a más vallásokat követő többi lakosság összes számát.

Jelen képünk tárgya azonban sokkal újabb eredetű a számtalan többi templomnál, melyeknek ma már nyomaira is alig akadhatunk. Ez csak a törökök kiűzése után keletkezett.

Rövid történeti vázlatát, e szerzetes rendnek levéltárában található eredeti adatok nyomán, ugyancsak a kapuczinus atyák ez időszaki érdemei története, szíveskedett számunkra összeállítani. S ezt a következőkben adjuk elő.

Miután 1686 szeptember 2-án a törökök a győztes keresztény hadaknak meghódolni kénytelenek voltak, nemcsak Budáról, de az egész országból dicsőségesen elűzték; azon a helyen, hol később a zárda építetett, akkor török mecset állott, melyhez valamely nyilvános épület is volt csatolva, s ez eleintén katonai kórházul használtatott; míg 1687-ben Szécsényi György *) esztergomi érsek és Magyarország primása, azon elhatározásra jutott, hogy Budán a haza fővárosában kapuczinus konventet alapít, és a czéhből az akkori rendfőnököknek 20,000 forintot adott át szabad rendelkezésre.

Ennek következtében a nevezett rend főnöke Leopold császárhoz folyamodott, hogy engedje át neki a fentebb említett katonai kórház épületét a mellette levő török mecsettel együtt; és a császár kérelmét minden késedelem nélkül teljesíté.

Ez megtörtént, 1692-ben már a kapuczinus atyák, számszerint négyen, a volt katonai kórházba, mint ideiglenes lakhelyükbe, s a török mecsetbe, mint szintén ideiglenes templomukba, ünnepélyesen iktattak be. Brunner prépost és akkori pestvárosi plebánus által.

1698-ban alakították át a mecset végleg katólikus gyházzá, de ekkor csak egyszerűen szenteltetett fel. A lelkesedési kötelesek véghezvitelét azonban már 1693-ban február 1-én nyerték a kapuczinusok magától az alapítótól, s ezt a régi hajóhídtól, a harminczad épületig volt kötelesekük teljesíteni. De a plebániai kötelesek teljesítéséről 1701. július 13-án önként lemondottak; valószínűleg azon okból, mert a szükséges egyéneknek nagy számban voltak.

1716-ban szept. 20-án e templom, Natali Lukács belgrádi püspök, mint az esztergomi érsek helyettese által ünnepélyesen felszenteltetett.

1717-ben végre a rend klastroma teljesen felépült, miután sikerült legyőzniük ama számtalan nehézségeket, melyeket résztint a város, résztint más szerzetesek gondítottak eljésk. — Az akkori klastrom területéhez tartozott a most ugynevezett Corvin Mátyás-tér is, mely a templom északi oldalánál terült el, valamint lejjebb az ugynevezett „halasztér” is. De e két tért, melyek közfalal voltak bekerítve, József császár a klastrom birtokából kihalasztatta, és Buda városának nyilvános piacokul adni rendelte.

Ugyanazon év június 19-én József császár parancsára ismét át kellett venniük a kapuczinusoknak a lelkesedési kötelesek teljesítését, mit azóta szakadatlanul folytatnak.

1849-ben Buda ostroma alatt, a régi kapuczinus zárda és templom, a reá hullott ágyúgolyók és bombák által majdnem egészen elpusztítottatott, mert éppen mindkét részről a lövészárkba esett.

De 1857-ben a fejedelem kegyelméből, romjaitól ismét jelenlegi alakjában, és sokkal szebben mint valaha volt, újra felépült.

A zárda csinos homlokzatának a fő-utczára eső fele részében a városi elemi tanodának adható eléggé tágas és alkalmas hely, míg a másik fele részében a plebánia hivatal, és a szerzetes atyák cellái vannak.

Z. G.

Nadar lég-utazása Brüsszelből.

Belgiumban nagy nemzeti ünnep volt a múlt szeptemberben. A függetlenség harmincz-negyedik évünnepét ülték meg.

Az ez alkalommal tartott ünnepélyességek

*) Az illető eredeti okmányokban így fordul elő neve, nem pedig így: Széchenyi. — Z. G.

központját Brüsszelben Nadar légutazása képezte, ki ismert léghajóján, a „Geant”-on, ismét szerencsét próbálni indult.

A nagy közönség előre kíváncsi volt ez utazásra. Még mindenkinek élénk emlékeztében volt a baleset, mely Nadart legutóbbi légutazása alkalmával érte, s mindenki óhajtott látni a hatalmas gömböt, mely különben is „óriás” nevet visel. Ez ünnep napján Brüsszel lakossága meg volt kétszerezve. A különböző vonatokon minden pillanatban új meg új idegenek érkeztek, s növelték a néptömeg számát, mely már korán reggel tolongva foglalta el az utcákat. Délelőtti tízenegy órákor nem is lehetett közelíteni a tér felé, honnan az indulásnak kellett történnie.

A léggömböt háromnegyed egykor kezdték töltöni. Ennek ugyan korábban kellett volna kezdődnie, de oly óriási előkészületek közt, minők Nadar léghajója igényelt, nem csoda, ha mindig akadtt késedelemre ok, melyről előre gondoskodni alig lehetett. S valóban megpőrlő látvány volt, a „Geant” légi utázhoz szükséges eszközök: gépek, csigák, emeltyűk, együtt szemlélése, nem kevésbé azoknak nagysága, sulya és sokasága; s midőn a léggömb fölserelésének mestere, d'Artois, azt bontogatni kezdte, ember volt, a kinek feje meg nem szűdült.

A léggömb gyorsan telt. Majdnem 6000 köbméter gázt foglalt már selyem falai közé, midőn ereje érzetében méltóságosan kezdett terjeszkedni és emelkedni. A hálók alsó részében 260 zsák föld és homok függött, hogy a földhöz köve tartsa, s 200 katonát tartotta nagy fáradtsággal a köteleket, míg végre fél 5-kor egészen megtelt volt.

A léggömbhöz alkalmazott hajó, művészileg készült valóságos kis házacska, minden legkisebb részéig fűzfából és bambuszszádból fonva. Leírását már Nadar múlt évi utazása alkalmával adtuk, de rajta most az a javítás történt, hogy oldalához egy csegetyűt van alkalmazva, négy rugóval, melyekről 150, 100, 50 méter stb. egyenetlen hosszúságú kötelek függenek, végükön valami sulyal, az éji leszállás veszedelmeinek megelőzésére. Ha például a léggömb, sőtében 150 méternyire közeledik a földhöz, a földre erő suly miatt megtárgul a rugó, s a csegetyűt hangot ad, a mi elég figyelmeztetés, hogy a hajó népsége talpon legyen.

Leopold király, a Brabanti herceg és hercegné, s a Flandriai gróf négy óra tájban érkeztek meg a térre. A király bemutatatta magának Nadart, nyájasan társalgott vele, s tréfásan megjegyezte, hogy a terhet, melyet a zsákokban magával visz, még a belga határok közt kihányja, mert az belga föld, öt pedig eskü kötelezi, hogy országát az utolsó marok porig sértetlen megvédi.

Az indulás ideje megérkezett. A kis házba minden uti poggyász, 3 napra szükséges élelmiszer, továbbá ruhákat s tudományos vizsgálódáshoz szükséges eszközöket beszállítottak, s mintegy 60 postagalambot vettek magukhoz, hogy rögtön tudósítást küldhessenek, ha véletlenül oly helyen szállnának ki, a hol távirdek még nincsenek.

Bár a szél a tenger felé fúj, s így csak rövid utazásra lehetett kilátás, mégis mindennel hosszabb időre ellátta magát, s fegyvereket is vitték magukkal, azon esetre, ha leszállás esetében védelemre lenne szükségük, mint a múlt évben a hanoveri parasztok ellen, kik a légutasokat rossz szellemeknek vélve, megtámadták.

Fölböcsát a szelent kémlő apróbb léggolyókat. Ez apróbb s igen csinos formájú kausuk léggömbökre, melyek a brüsszeli ünnep híret híhetőleg messze voltak viendők, a belga czimerek voltak illesztve a következő fölirattal:

„A belga függetlenség 34-ik évünnepé. A „Geant” harmadik légutazása. Nadar. Brüsszel, szept. 26. 1864.”

Fél hatkor a következő utasok szálltak a hajóba:

Nadar, D'Artois Camille a hajó kapitánya, Barret főhadnagy, Morhain alhadnagy, Journachon Adrien: Nadar testvére, de Rote mérnök, Frederix hadnagy, Sterckx kapitány, Barral György és Niset magánzók, és még három.

De a hajó annyira tul volt terhelve, hogy háromnak ki kellett szállni. Ezek az utazásnak korán örültek. A 260 zsák homokból is csak 18 maradt, a mi már nélkülözhetetlen volt.

A hajó már készen állt az indulásra. Ez ünnepélyes pillanatban minden szem a „Geant” felé fordult. D'Artois a kötelek közt helyet foglalva, kimondá a vezényszót: „Bocsássátok el!” s a léggömb a tengeri nép örömdöngése mellett méltóságosan emelkedett föl a magasba. A Brüsszel fölött magasban lebegő gömböt a nép még sokáig

szemlélte örömpillantással, míg az csak sötét pont gyanánt volt látható, s végre Ninove felé eltűnt a lenyugvó nap-bíbor fényében uszó láthatáron. Ezután a hajó még azon veszélyes helyzetbe jutott, hogy egy pár sebes szélrohám a csatornán keresztül majdnem az Atlanti tengerre sodorta; de szerencsésen kimenekült s pár óra múlva, mintegy 11 órákor, a léggömb Ypern mellett minden baj nélkül leereszkedett, s így az utazás szerencsés véget ért.

Képek az állatéletből.

(Vége.)

Áttérünk most a felnőtt és kiképzett hanyásznak bonczatanához, mely annál nagyobb érdekléssel fog birni, minthogy közönségesen azon véleményben vagyunk, hogy a csigák csak két részből állanak, t. i. a csigaházból és egy formátlan nyák-tömegből; mert a kik a csigákat enni szeretik, az egész állatot egyszerre nyelik el, vagy szörpölik, azt állítván, hogy ez ugyan mennyi élvezet, de az egész csak egy homogen falat.

A csigák általán az állati rendszerben az úgynevezett puhányok (mollusca) osztályához tartoznak. Ezeknek száma igen nagy, mert az édes-vízi és szárazon lakók, meg a tengeri puhányokat egybevéve, mindössze 11,400 fajtát számolunk; ha pedig ezekhez, mint a mostan élőkhez, még az ásatásokat, azaz a kihalt fajtákat, 13,800 al hozzácsatoljuk, úgy összesen 25,200 puhány fajtát találunk. Mindezeknek általános megismerető jellege, hogy egész testök egy tágas és bő külbőrrel van ellátva, mely minden idomzatra képes levén, a testet mint egy toga vagy köpönyeg körül fogja és beburkolja; azért a puhányokat köpönyeges állatoknak is nevezik. Ezt naponként észlelhetni, ha például egy kerti csigát kezünkbe vevén, ujjainkkal szarvait érintgetjük, nemcsak ezeket, hanem egész fejét maga magába visszahúzza, azaz köpönyébe burkolja, és így csakugyan egy homogen anyagot lát-kepezni. Minden testrészét e köpönyeg rejteti a puhány, ez tehát egyik sajátos tulajdonsága, mely szerint kinyul és kitágul, ha a szükség úgy kívánja, ellenkezőleg pedig ismét összehúzódik, és ekkor e köpönyeg kényelmes bőségét onnan látjuk, hogy az több redőbe fűződik össze. Második tulajdonsága e köpönyegnek az, hogy azon része, melylyel az állat a csigaházhoz tapad és illetőleg ehhez hozzá van növe, a csigaházat magát szüli. Láttuk felebb a csigának tojásában való kifejlődésénél, hogy eleinte még a csigaháznak semmi nyoma sincsen, csak a 13-14-ik költés napján venni észre, hogy a csiga külbőre egy igen vékony, de szilárd lemezt kezd képezni. A köpönyeg külső rétegének egy része tehát átváltozik csigaházzá; véredényeiben t. i. feloldott mész részeket vivén a külbőr színére, azokat itt, kiválasztás gyanánt lerakja, miáltal a csigaház alapja meg van vetve. — Az állati szervezet ezen működését az emberi köröm képződéséhez is lehet hasonlítani, ez is testünk köztakarójának kiválasztásánál tekinthető, csak hogy itt a kiválasztott képlet szaru-anyag, a csigaháznál pedig mész. A rovarok külbőre, mely szintén kemény, hasonló módon képződik, a különbséget ismét csak az anyag teszi mely itt az úgynevezett Chitin. Május- és júniusban ezen csigaház-építést a kerti csigákon észlelhetjük igen szépen. Ekkor t. i. a fiatal kerti csigáknak igen vékony és majdnem átlátszó, fehér a házuk, melynek szélén egy igen finom koszorút látunk, mely nem egyéb, mint a véredényeknek azon, a hajszálnál vékonyabb ereinek hálózata, melyből a mészrészecskék lassankint lerakódnak. A csigaháznak növekedése a csiga nagyobbulásával halad egyaránt, úgy, hogy a csigaház széle-

hez vagy szájához újabb és újabb mészlemezék csatoltatnak, a kész csigaház alsó részén pedig a mész-részek lerakódása folytonosan történvén, ez által vastagsága s szilárdsága gyarapodik. Ha esetleg ezen csigaháznak törés által egy darabkája elvesz, az alatta levő köpöny újlag mész kiimány gyanánt, pótolja a veszteséget, mely a régi-től némileg különböztvén, ha sok csigaházat figyelmesen megtekintünk, könnyen megismerhető. A tengeri csigáknak, mint tudva van, fényben és színekben, úgy mint alakzatuk változatosságában kitűnő csigaházai vannak, (kagylók), melyeknek képződése mind csak a fennemlített eredetnek köszöni a létét.

A puhányok köpönye, a különböző nemek szerint, különböző szerveket rejt magában. Itt csak a hanyásznak belső szervi elosorolásra szorítkozhatunk, megemlítvén még, hogy ennél a köpöny azon része, melylyel csuszik-másik, lábának, vagy tulajdonképen csak talpának nevezetik. Innen egy alosztálynak jellege vétetvén, a hanyások, a talpas-csigák, vagy haslábnakhoz (gastropoda) soroztatnak. Azon szervek közül, melyek a külvilággal érintkezésbe jönek, megemlítendők a külérzések képviselői; ugyanis először a hanyásznak két szarvat látunk, (a kerti csigánál négy) ezeket inkább tapintókul vehetjük, melyek a finomabb és tulajdonképeni tapintatot eszközlik; más részt talán a hallás eszközeül is tekinthetők. Ezen szarvak tövében kifelé, láthatni a szemeket, melyek száma kettő (a kerti csigánál 4, a tapintók végében). A tapintók között előre álló fejrészt alatt van a száj, melyben a táplálék szétmorzsolására szolgáló keményebb szaru állkapcsok rejtekeznek. A szaglásnak képviselőjét fel nem mutathatjuk, ez alkalmasint az izléssel egybe van kapcsolva. A gyomor és a bél-csatorna, meg az elvégző kifejtelt és a csigaháznak legvégese fordulójaig terjedő maj képezik az emésztő szerveket. — A lélekzetre tudunk van ellátva a hanyás, mi eléggé feltűnő, mert a vízben lakik. Egyébiránt a cethal, az állatok óriása, ambar szintén vízi, illetőleg tengeri lakó, s bár különben a halak alakját mutatja, mint emlös állat, szintén tüdővel lélekezik. Hasonlót látunk sok rovar pondróinál, melyek bár vízi lakók, nincsenek kopoltyukkal ellátva, melyek által a vízhez tapadt léget vennék magukba, hanem mindenkör a víz színére feljövén, tisztán csak a szabad levegőt szívják légszöveikbe. A csigák általában vagy kopoltyukkal, vagy tüdővel vesznek léleket; némelyek azonban ezen szervek mindkettőjével bírnak, mint p. az Ampullaria, mely a melegvízi édesvizekben lakván, talán azért, mert e vizek időszakonként egészen kiszáradnak, a kopoltyukon kívül tüdije is van, s ilyenkor csak a tüdővel lélekezik, valamint az Oncidium egy neme, mely a tengerparton lakik, ez pedig az apály idejében szárazon maradván, a kopoltyuk a lélekzést nem eszközölhetné, s így a tüdők tartják fenn az életre okvetlenül szükséges élenyitést a vérnek. — A mi hanyászuinknak szintén néha az lehet a sorsa, hogy némely moesár, száraz nyarak lefolyása alatt végrekipen kiapadván, a böles Terentótól kopoltyuk helyett tüdőköt nyert a lélekzés eszközzésére. Ezen tüdők azonban nem oly kifejlett szerkezetiek, mint a magasabb osztályú állatoknál, p. az emlősök vagy madaraknál, hanem csak egyszerű, úgynevezett tüdő-üreget képeznek, melynek falain a véredények, finom hálózattal képeznek hozzá a vért a légnek élenyítő érintésébe.

Ezen tüdő-üregek vagy tüdőzacskó az állat hátán egy kör alakú nyílással, mely különös, erre szolgáló izmok segítségével nyílik vagy záródik, közlekedik a külvilággal. Ha egy

üvegen tartott hanyászt akkor, midőn a víz fenekéről a felszínre jő, megfigyelünk, ezen nyílást szabad szemmel láthatjuk, mert azon perczen, hogy kinyílik, egy hallható gyöngéd pattogással nyilvánul. A vérkeringést és az idegrendszert meglehetősen kifejlődésben találjuk; az előbbeni egy gyűrű-alakú szív, azután ebből kiinduló és ebbe visszavivó ütrecék és viszszerék által foganatosítatik. A szív, mint mondtam, gyűrű-alakú, melylyel a garatot körülövezi, innen a vér a test táplálására és fenntartására minden-hová szerte kering. Az idegrendszer szintén az emésztő szervek körül gyűrű-alakú agyacs és ebből szétagázó idegszálak alakjában létezik. — A nemzörések minden egyes egyénben együtt találhatók, miáltal a hanyások valóágos himnők (hermafroditák) és pedig tökéletes kifejlődéssel; azonban egy egyén maga magának termékenyítésére nem elégséges, hanem e tekintetben mindenkor két hanyász együtt esen és kölcsönösen érintkezik. Az izomzat a csigánál szintén nagy mértékben van kifejlődve és leginkább a köpöny vagy burkolatban találja fő támaszpontját; midőn p. a csiga, bár észrevétlenül halad, úgynevezett talpán számtalan apró izmok, mint egy csendes víz tükrén egy gyöngéd szellő lengette csernyit apró hullámok, folytonosan működnek, azaz összehúzódnak és ellazulnak, kitágulnak s így hozzák létre a közmondásos gyorsaságú csigamenést.

Dr. Sz.

Egy chinai gyógyszerár.

A mint Novara, az ismeretes ausztriai fregett Shangait elérte, a rajta levő természetdusok egy chinai gyógyszerárt is megtekintettek. Ez, külső tekintetben sokat hasonlít ugyan az európaihoz, de ha részletesebb vizsgálatokba bocsátkozik az ember, ott lényegesen különbözik. A chinai *materia medica* rendkívül gazdag gyógyszeranyagokban, melyek megválasztása és alkalmazása néha rendkívül különös fűrésnek nevezhető. „Mostanig” — mondja a Novara utazási műve — „dr. Hobson legújabb vizsgálatai szerint, mintegy 442 gyógyszeranyagot ismernek a természet három országból, melyeknek egy jól rendezett chinai gyógytárban meg kell lenni. Ezek közül 314 a növényországhoz, 78 az állatországához és 50 az ásványországhoz tartozik.” Ezek között lehet találni madárfejszket, szárított gyíkot, kutyahúst, állateutakat, emberi testből készített különféle praeparatokat, az strigatának, kígyóbőrt, cethalfogát, csáp gyomrot, őz- és bivalinat, szárított selyembogarat, selyembogársarat és lárvát, medvepéit, embersárból készített praeparatokat, találató továbbá zerge- és rhinocerosz-szarvból készített rásópópor, tengeri nyulsár, festőnecsont, szárított fénymáz, szárított pócza és giliszták, vörös marvány, elefánt-onthulladék, békából készült praeparatokat, kövületek, régi rézpénzek a hies chinai uralkodók idejéből, mint bűvöreklyék, hó-, forrás-, folyó-, eső- és harmadvíz, meleg víz, valamint olyan víz is, melyet a folyókban létező örvényből merítenek, embertét stb. — Az embertét egyébiránt a gyógyszeráron kívül is nem megvetendő fogyasztási cikket képez. Tény, hogy a chinai nők tejjel nemcsak gyermekeiket táplálják, több éven át, hanem ezenkívül folytonosan tejjel állapotban igeznek tartani magukat, hogy azon hiányt fedezzék, mely a tehéntől elégtelen mennyisége mellett, a piaci szükséglet és a valóságos készlet között előáll.

„Egy chinai” — beszéli az említett utazási mű — „ki tövénye: felesleges mellett néha még 5-6 ágyast tart, formális majort alakít. Minthogy a tengeri utazók, ha valamely kikötőbe megérkeznek, rendszerint eszenvedélesen isszák a tejet, nem kis csudálkozásunkra szolgált, midőn Hongkongban egy orvostól megtudtuk a forrást, honnan az általunk bő mennyiségben élvezett tej valószínűleg folyt.”

Az említett gyógyszerárok részint Chinából, részint Japánból, Siamból és a Malakka ut vidékéről származnak, és ép oly fontos, mint jövedelmes kereskedelmi cikket képeznek. Ezek között némelyek universális: gyógyszer gyanánt árultatnak és a szó szoros értelmében aranyanal mérlegetnek le. Ilyen például a ginsenggyökér

(panax ginseng, vagy panax quinquefolia), mely Mandsur hegyei közt és Korea északi fekvésű vadonjaiban terem. Chinában e gyógyszerrel az állam egyduszkodik, melynek legjobb minőségéből egy uncia (két lat) 50 dollárért adatik. — Általában a chinai gyógyszerész por- és labdacokban szolgáltatja gyógyszerit. A labdacok jobb és könnyebb elartás okiért rendszerint viaszréteggel borítottak be.

Dr. B. L.

Egyveleg.

— (Mikép lehet a kávé zamatát (aroma) megtartani.) A megpörkölt kávé, mint tudjuk, ha sokáig áll, könnyen elveszti zamatát. Hogy ezen veszteséget elkerüljük, a kávéhoz mindjárt égetés után (tehát akkor mikor a kávé még meleg) melist vagy sárgacukrot kell tenniük, és pedig oly arányban, hogy 50 font kávéhoz 1 1/2 font melis vagy sárgacukor jöjjen. Ez egy pillanat alatt körül fogja a kávé és annak zamatát magába szívja. Sok kereskedő e műfogásnak köszöni a hírnevet, melyet az általa árult jó kávé szerzett, nem pedig az árult kávéhab kitűnőségének. Ha az ember maga pörköli a kávé, az említett csezt az által is bizosan elérheti, ha a kávéra törött cukrot hint. — Dr. B. L.

— (A kutya mint elmentő.) Több év előtt Antwerp városában egy gyermek a csolnokról véletlen a vízbe esett. Egy kutya, mely éppen a hajó fedélzetén volt, azonnal a vízbe ugrott és a gyermeket ruhájánál fogva mindaddig függve tartotta a víz felett, míg egy munkás, ki rögtön csónakba szállott, oda ért és a gyermeket fel vette, kinek megszabadítására egy néger is már beleugrott volt a vízbe.

— (Egy másik példa.) Nem épen régen történt, hogy két gyermek, az egyik hat, a másik öt éves Londonban a Grosvenor csatornába esett. A víz mélysége 6 lábot tett s a gyermekek ennélfogva életveszélyben forgottak. Épen azon pillanatban történt, hogy Ostley ur Nero nevű újföndlandi kutyájával, mely a londoni közönséget előtt különböző szindarabokban vitt szerepei által nagyon ismeretes volt, a hely színére érkezett. Ostley ur látván a veszélyt, egy követ épen azon helyre dobott, hol a gyermekek elűntek. A kutya azon pillanatban azon helyre ugrott, hol a kő a vízbe süllyedt, a víz alá merült, és néhány pillanat múlva mindkét gyermeket kihozta a vízből, tudniillik először az egyiket, azután a másikat. Az utóbbi gyermek ruháját, melyet a kutya szájában tartott épen azon pillanatban szakadt el, midőn a kutya a partra kiugrott, s a gyermek visszaesett a vízbe. Ez a kutyát koránsem zavarta meg, hanem újból a vízbe ugrott, a gyermek ruháját erősb helyen ragadta meg, s azt diadalmasan ragadta ki a tátong veszélyből. A gyermekek nem sokára magukhoz jöttek és kifogyhatlan cizrogatásban fejezték ki köszönetüket ügyes mentőjöknek.

— (Az újföndlandi kutya okosságának egy újabb példája.) A következő esemény Baywaterben, London tözsomzédságában, Prenchely ur családjánál történt. A nevezett család épen elutazott t volt és csak a szakácsnét, a szobalányt, s ennél egy 13-14 hónapos gyermeket hagyott hátra, ki a családhoz tartozott. A házikutya éjjeli 12 és 1 óra között a szakácsnéhoz a pincésznit konyhába rohán, hevesen ugatni kezd, a szakácsnét ruhájánál fogva megragadja és a léposokón felfelé igyekszik czipelni. A szakácsnét azt hívn, hogy a kutya csak játszan akar, sajátos magaviseletére nem sokat ügyelt. A kutya másodszor is lerontott a konyhába, szokatlanul ugat, nyöszörög, a szakácsnét újból ruhájánál ragadja s a léposokón felfelé igyekszik czipelni. Erre a szakácsnénban is gyau ébred, enged a kutya kívánságának, s ez őt ruhájánál fogva, a földszínen, a lakás háttérében fekvő öltöző szoba ajtajához vezeti. A mint a szakácsnét az ajtó kinyitja, oly roppant füst nyomul vele szembe, hogy majd megfult és kevés percz múlva lángban állott a szoba belseje, minthogy az ajtó kinyitása által a fellobbonáshoz szükséges friss levegő benyomult. A szakácsnét rögtön lármát ütött, és nem kevés fáradságra került, míg a tüzet el bírták fojtani. — Ez onnan támadt, hogy néhány ablakfüggöny közel terítettett fel a tűzhöz. Midőn a tűz kitört, a szobalány és a gyermek már jól aludtak a felette fekvő szobában; s ha a kutya nincs, nagyon valószínű, hogy azok a házál együtt a lángok martalékai válnának. — Dr. B. L.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

**** (Pályázati emlékeztetés.)** Pályázni óhajtoknak ezennel újonnan emlékeztetése hozatik, hogy a Kisfaludy-társaság f. é. február 6-án tartott közgyűlés alkalmával két rendbeli pályázatot hirdetett, úgy mint: I. Kíváncsiak a ballada elmélete. Jutalma 50 arany. II. Kíváncsiak egy elégiát. Jutalma 10 arany. A pályamunkák, idegen kézzel, tisztán másolva, bekötve, lapozva, a szerző valódi nevét rejtő lepecsételt jelmondatos levél kíséretében, folyó 1864. évi december 31-dikéig a társaság titoknokához küldendők. Az I. számú pályadíjért a társaság tagjai is versenyezhetnek, a II. számú csak nem tagok. Megjegyzendő, hogy mind az I., mind a II. számú pályadíjért versenyző munkák közül csak az nyerhet jutalmat, mely nem csupán aránylag jobb a többinél, hanem a melynek önálló becsa is van. Kelt Pesten, okt. 31-dikén 1864. Gregorius Ágost, titkár.

**** (A gyermekek testi nevelése)** czimmal hasznos munka jelent meg a napokban Hartlebennél, dr. Hufeland után magyarra fordítva. Előszóval ellátta dr. Poor Imre. A könyv, mint czímén látható, jó tanácsokat tartalmaz anyák számára. Fölhívjuk rá a szülők figyelmét.

**** (Az „Éjvirágok”)** czim alatt megjelent költeményfüzet, mely a világtalan gr. Beleznay Luiza költeményeit tartalmazza, a megrendelések csak e hó végéig fogadtatnak el. Egyszer mind fölemlíti, hogy e költemények sajtó alá rendezője gr. Beleznay Árpád, a költemények eljuttatja, nem pedig testvére, a mint mult alkalommal említettük volt.

**** (Holdmező-vásárhelyi naptár.)** Egy igen olcsó s gyakorlati kézzel összeállított kis naptár jelent meg Holdmező-Vásárhelyen, Mezei gazdák naptára” czim alatt, Tassy Ede által szerkesztve. E naptár határozottan kijelölte a gazdasági ismeretek népszerű terjesztése, s ez irányt vidéki nyomdánk hatáskörében szívesen üdvözlünk.

**** (Jelentés.)** „Élet-bölcsészeti” czimú munkáskönyv az előfizetési határrapig, úgy mint f. é. október utolsó napjáig, csak egy előfizető találkozik, ennél fogva a munkácska nem jelenhet meg. A tisztelt előfizető pedig ezennel felszólíttatik, előfizetett pénzének Lauffer testvérek könyvkereskedéséből visszavételére. — Saska Károly.

**** (Herzka Zsigmond zongoraművész)** ma, nov. 6-án délután fél ótkor az Európa szálloda termében hangversenyt ad. A hangversenyadó művészen kívül közreműködnek még Rabatinsky Mari, Oroszi Róza kisasszonyok és Stocker Gyula ur. A zongorák Beregszászi zongoraterméből való lesznek.

Egyház és iskola.

**** (Bibornok primás s eminentiájának 80-ik évi születésnapját.)** Minden szentek napján, nagy ünnepélyllyel tartották meg Esztergomban. Az egész város ünnepelt, és Magyarország főpásztorának nemcsak az egyházi rendek, hanem világiak részéről is többen megvitték őszinte üdvözlőket. Az előbbiektől közöl kiemelték azon látogatás, melyet az alkalomból ő eminentiájának a római szék bícsi követő, Falcinelli Marian atheni érsek tett. Korán reggel ágyu dörgés hirdeté az emlékeztetés napot, s ágyudörgés közt vonult a két főpap a bazilikába, hol, miután primás ő eminentiája a Krisztust a keresztben ábrázoló szép új oltárképet felszentel, — a nagy misén fénys segédlettel maga a pápai nuntius pontifikált. Az isteni-tiszteletet ft. Lipovniczky István prépost-kanonok zárta be szép egyházi beszéddel. A nap ősi szokás szerint fénys díszekkel végződött, melynek fénypontjait nevezetes áldomások képezték. Ezek sorát az apostoli nuntius kezdte meg latin nyelven mondott beszéddel.

**** (A debreczeni felsőbb leánynevelő-intézet.)** Özgye Valkó Károlyné asszony vezetése alatt mind nagyobb virágzásnak indulván, most már a debreczeni egyháztanács — melynek oltalma alatt áll — a t. nevelőnőnek azt is megengedte, hogy az egyház által adott szép és tágas lakásán, szalárisa és asztala is az intézetben részesülni kívánó leánynevelőket elfogadhassa.

**** (Háromszéken reálitanodát)** szándékoznak állítani, s ez ügyben gr. Nemes Abraham és napokban értekezett a pesti főreálitanoda igazgatójával.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

**** (Pesti árucsarnok.)** Pesten részvények alapján állítandó árucsarnok van tervben, mely az augsburgi, öntöttvasból készült csarnok mintájára készülne. Ez utóbbi 80,000 frtba került. A tér, mely e csarnokra a Dunaparton igénybe vétetik, 400 ölet tesz s e tér a város ingyen engedné át a vállalkozóknak, s viszonzásul bizonyos meghatározandó év után a csarnok birtokába jutna. A terv élen, mint írják gr. Széchenyi Ödön áll. A csarnokhoz a tervet Gerster és Frey építésszek adták.

**** (Egyik legregibb kereskedés Pesten.)** Lueff M. illatszerek-kereskedése, mely 34 éven át folytonosan a Kristótfői Becker-féle házban volt, a napokban lakhelyét változtatott. Az említett czég ugyanis szállását a váci utca 21. sz. házba költöztette.

— (A hamburgi állatvadászlat) Kwizda F. J. korneuburgi gyógyszerész, kinek korneuburgi marhaporá évek óta sikeresnek bizonyult be, az egyleti éremmel tisztelte meg.

Köztársaságok, egyesületek.

**** (A magyar tudományos akadémia),** okt. 31-ikén Kubinyi Ágoston t. tag elnökele alatt, először összes ülést tartott, azután következett a mennyiség-tan s természettudományi osztályok ülése. Az összes ülés főbb tárgyai a következők voltak: Az id. titoknok bejelentette, hogy Gyhezy Kálmán, az 1861-iki képviselőház elnökének ez évi áprilisban elhunyt fia, Ferenc, 3000 ftot hagyományozott az akademiának. Ez mint „Gyhezy Ferenc alapítvány” becsatoltatott az akadémia rendelkezésére. — Bejelentett továbbá Halbauer János és Teréz házastársak 100 ftnyi hagyományát az akadémia tőkéjére. — Nagy rozslással találkozott Chyzer Kornél t. tag azon eljárása, hogy egy értekezését, mely 1862-ben az akademiában fölolvastattott, s már ki is van szedve, és megjelenése csak a hozzá szükséges földarost kijavítása miatt készt, a magyar kiadást megelőző, német nyelven becsatolta közre. — Az osztályülésben Martin Lajos t. tag tartott előadást, a víz ellenállást fejtegetvén.

**** (Az első magyar ipar-bank)** közgyűlése nov. 1-jén kezdődött meg a Köztelken. Az ülést Rottenbiller Lipót nyitotta meg rövid beszéddel. Majd az addigi ideiglenes választmány lemondván, a gyűlés elnöke a társulatot megalkalmatva nyilvánította s részvényeseket felszólította az új elnökség és igazgató-választmány megválasztására. Ezután az intézet működésének gyarapítása tekintetéből, miután az engedélyezett 3000 részvényből még ugyis csak ezer becsatoltatott ki, újabb 1000 részvénynek kibocsátása elhatározottat el, oly megjegyzéssel, hogy azok aláírásánál az intézet eddigi tagjainak adassék előírja. Végre megválasztották a szavazatszót bizottságát s a jelenlevők a teljesen meghatalmazandó elnökség és igazgatóválasztásához járultak. A választások eredménye a másnap reggel felolvasott ülésben hirdettetett ki. Első elnök lett B. Főtvös József; másodelnök Konlechner Károly; igazgatók: Grün János, Havas Ignác, Kuncz József, Weber János, és (Bollender János és Munk Mór visszalépén) Kerstinger Ignác és Stromayer Ferenc.

**** (A magyar ipar-egylet)** okt. 31-én tartotta közgyűlését Lónyay Menyhért elnökele alatt. Ez alkalommal a m. kir. helytartótanács által a fölterjesztett alapszabályokban tett változtatásokat olvasták föl; minthogy azonban e változtatások nem lényegesek elintézésükre újabb közgyűlés összehívása fölőlegetesen nyilvánult, hanem bizottság választottatott Eötvös József f. elnöklete alatt Lónyay, Korizmic, Csengery, Rottenbiller, Szabóky urakkól, mely, az ideig. titkár Galgóczy ur hozzájárulással, a kívánt változtatásokat megtegye.

**** (A debreczeni szenegegyet)** mult vasárnap tartott közgyűlése, egyhangulag Csanak Józsefet választá az egyet elnökéül.

Mi újság?

**** (A legújabb emléküi ünnep)** a halottak napja, melynek bucsujáról helye, imaháza azon néma hely, hol a hervedő bokrok, lomhullató fák tövében kedvesek alusszák meg nem zavarható álmaikat. A szív ül a napon ünnepet, s azon fájó érzés, mely önkénytelenül is oly sokszor visszavezet a multak szebb óráihoz, s egy egy könyvvel ál-

doz azok emlékének, a kik előttünk oly kedvesek valának, s kiknek pusztá sirján most csak egy le- hulló levél a koszorú. E szomorú ünnepen, a fővárosban, az idén is sokan keresték föl a sírokat, s hogy a természetben is látszó hervedés ne legyen oly bántó, virágokkal áraszták el a temetőket. Koszorutlan ritka sír maradt, s ha volt, a melyre nem temett virág, egy könyv pótolta azt, melytől újra zöldül a hantokon nőtt fű, s melynek fénye a síri lámpákénál tisztább, kedvesebb. A kegyelet, melynek e napon annyi szép nyilatkozatát szemlélhettük, jelesünk sírját sem hagyta kopáron, több emlékkőre, mely elhagyottan állott, az ifjúság tett babérkoszorút, a mely mutatja, hogy az érdemnek méltánylása nincs eltemetve.

**** (A pesti redout-épület adoménessége.)** Pest-városta tanácsa a pest-budai cs. kir. adóbizottmányt az új redout-épület részére felsőbb helyen 25 évi adoménesség eszközése iránt kerestem meg.

**** (A pesti állatkert)** pénzügyi bizottsága e napokban becsatolta ki az új aláírási íveket a 150,000 forint alaptőke földözésére, még pedig részben egész (200 fto) részben negyed (50 fto) részvényekre. Az aláírási ívek egyelőre csak azokhoz küldetnek, kik már az első aláírási íveket beküldötték. Ennél fogva óhajtottak, hogy a kiknél első rendbeli ívek még vannak, azokat beküldeni siessenek.

**** (A nemzeti színházban)** közelebből két dalmi kerül színe ur szereposztással; Meyerbeer „Préfétája” s Mosonyi „Szép Ilonkája.” Az előbbiben egy új énekesnő, Kendelényi kisasszony lép föl.

**** (Reményi Ede)** vidékről több szíves meghívást kapván, mielőtt ismét külföldre térne, közelebb néhány heti hangverseny körutat tesz az Alföldön. Külföldre távozása előtt Pesten is fogjuk még egyszer hallani azon hangversenyt, melyet december elején a „Magyarhoni zenész-segélyező egyet” javára rendezett.

— (A vizgyógyászat köréből.) Egy Gräfenbergben időző hazánkfitől vesszük a következő sorokat: „Örömmel értesültünk e napokban báró Leutsch úrtól, hogy ő, mint magyar hazafi, a vizgyógyászat terjesztése céljából (melyről már egy érdekes könyvecskét adott ki) szívesen elfogadja a Kolozsvárt alapított vizgyógyintézet vezetését, ha a helyiséget e célra alkalmasnak találja; — bár előbb még a Mán József ur marm.-szigeti birtokán tervezett helyiséget is szándéka megvizsgálni. Figyelmet érdemel ezen szempontból Tátrafüred (Schmekes), melynek vize a szakavatott báró állítása szerint, hidegebb és könnyebb, mint a gräfenbergi forrásoké s vidéke még regényeseb, csak hogy légrége nagyon változó és rideg. Európában eddigleg már 75 hideg-vizgyógy-intézet van, úgy halljuk, hogy most Sárosmegyében is alakul egy társulat, mely a lipóczi ásványos forrásokkal bővelkedő hegységeket akarja megvenni, hogy az édesvíz-gyógyászatot az ásványos-víz-gyógyászattal egybe kösse. Gräfenberg birtokosai ennek csak örülnek, mert meg vannak győződve, hogy minél általánosabb méltánylást küzd fel a hideg-víz-gyógyászat (kivált ha az illető orvosi egyetemeken is taníttatni fog), annál több méltánylása lesz — a többiek közt Gräfenbergnek; kivált ha a fiatal Priessnitz Vincze, tanulmányait Bécsben bevégezvén, önmaga veheti át a gräfenbergi főgyógyintézet vezénélését.

**** (Hivatalos nyomozások a fonalóc-kör ügyében)** azon kedvező eredményre vezettek, miszerint eldöntött dolog, hogy hazánkban sem a fonalóc — melylyel Németországban oly nagy zajt ütöttek, — sem a fonalóc-kör nem létezik. Ugyanis a helytartótanács által országszerte elrendelt vizsgálatok folytán kitűnt, hogy hazánkban 1863-ban összesen 2,282,466 darab sertést öltek, a nélkül, hogy azok fonalóc jelenléte vagy az azáltal okozott betegség csak egy ízben is előfordult volna. Kitűnik, hogy a külföldön még a disznókat is ok nélkül gyalázták.

**** (Népmagyaritások.)** Felsőbb engedély mellett Schwarzenfeld Sándor Ernő „Sándor”-ra, — Javorch János mágosi uradalmi kasznár pedig „Javorch”-ra változtatták vezetékneveiket.

**** (Haldolász Símái Mező Dániel ügyvéd és hajdu-böszörményi lakos, mult hó utolsó napján két hétig tartó súlyos betegsége után meghalt.)** Benne a hajdu nép egy tudományosan képzett hű polgárt veszített, kinek emléke a Hajdu-kerület s Hajdu-Böszörmény város évkönyveiben és a hajdu nép kebelében késő időkig fog élni. Béke hamvaira!

**** (Rablók fejére kitűzött díjak.)** Gelencsér József rigóci és Verköcsey Gergely kőcsai somogyi születésű rablók-vezérek elfogására, vagy sikeres feljelentésére, egyenkint 1000 ft. díj van kitűzve. Gelencsér 23 éves, termete inkább alacsony, szeme kék, orra hosszas, haja barna, csak magyarul beszél. Verköcsey szintén barna, különös ismertető jele, hogy jobb kezén hüvelyk-ujja lővés folytán bema.

Kis-Kereki (Bihar) okt. 20. (Pótlékul a V. U. ez évi 35. számában „Kincskeresők czim alatt megjelent közleményhez.” F. é. aug. 17-ikén, a Kis-Kerekéhez alig félórányi távolságra eső Asszony-vásáron levén, egy ottani komoly s hiteles férfiútól hallottam először az ér-adyoni kincskeresők babonás kalandját; azután pedig másnap a szé- kelyhídi betévasáron tíz ér-adyoni érdemes lakos nemcsak nekem, de másoknak is elbeszélte: hogy mi történt az ő falujukban; megneveztek egyuttal mindazokat, kik a kincskeresésben főszereplők voltak; végre, hogy még bizonyosabb tudomást, és magamnak egy kis tréfiás mulatságot szerezsek, két ide Kis-Kerekébe való előkelő lakost szemé- lyesen értesítettem, hogy azok az ér-adyoniak, — kik tölük hitellel jelentékeny mennyiségű bort vásároltak — nagy kincset találtak, használatjuk fel- most a kedvező alkalmat, keressék meg őket, hát- ha széles jó kedvükben megfizetik mind azt a mi- vel tartoznak. Ezeket tudva, mintha elvesztettek hitt pénzük már a markukban lett volna, örömkö- ben még azon a napon rögtön átmentek Ér- Adonyba, de mennyre meglepettek, midőn oda érve, azt hallották, hogy homoknál egyéb kincset ott nem találtak. A mint haza jöttek, s velük ta- lálkoztam, ezek is ép ugy adták elő a szóban fo- rgó kalandot, mint a többiek, hogy tudniillik, F...r uram megálmodta, hogy az ér-adyoni határban egy bizonyos helyen nagy kincs rejlik, ezt elbeszélte bizonyos urnak, másoknak, kik az álomnak hitelt adva, előbb éjszakákon keresték a kincset, míg a kísérletek meg nem kergettek, azután pedig nappal is folytatták az ásatást, szintén egy hétig, de homoknál egyebet nem találtak.

Ennyi egybefűgő hítelek elbeszélése után, semmi kétségem nem lehetett többé a történetek valódiságáról; a hallottak lényegét tehát híven megtartva, a „Kincskeresők” czimú cikket nyilvánosságra hoztam.

A ki ezt a cikket figyelemmel olvasta, ki annak célját s irányát fölfogni képes: bizonyosan meggyőződött szándékomból tisztaságáról, valamint arról is, hogy valakit sérteni, annyival inkább rá- galmazni, vagy guntyárgyalni tiltandit egytá- lában nem volt akaratom, hiszen ép azért nem neveztem meg senkit: mit tehetek én arról, hogy az „elszegenyedet közbirtokos” magára ismert, mint kincskeresőre.

A közvélemény előtt megingatni szán- dolt közleményem érdekében ezeket elmondani szükségesnek véltem.)

Ezen kedvelten tartalmu polemiát, azon szí- ves óhajattal rekeszem be: vajha a népisíkolák, mint a közmíveltség tényezői, ne legyenek egy- községeben is elhagyott állapotban! Vajha azok- ban a vallás-, irás-, olvasás- és számloláson kívül a természetudományok mindenütt, még a legki- sebb községeben is népszerűen, és a gyermekek értelméhez mérten taníttatnának! Így aztán a ba- bona — mely a régi világ tudatlanságának ma- radványa — a nép minden rétegéből lassan-lassan

Szerkesztői mondanivaló.

7383. Sárosmegye. K. L. A 3-ik levelet nem találtuk elég érdekesnek. Egyeztessék fel használatuk.

7384. Tisza-Földvár. V. Sz. S. A level nem szól elég világosan, ha egybírunk némi mulasztásról van benne szó, ezt pótolni még elég alkalmat fogunk találni. Az 1. ft. iránti rendelkezést kérjük.

7385. Makó. Sz. P. Igen szívesen közölünk a felvilá- gosító sorokat egész terjedelmükben, azonban a kegyelt oly tárgyáról van szó, melyről megemlíteni most nem tartozik a nyilvános lehetőségek sorába. Egy kis türelemre kell ö t most kérnünk, s annak idejében egy kis emlékeztetésre. Most, az illető neve és állása elhagyásával, legfő- lebb csak az adakozások sorát lehetne közölni.

7386. Iglo. L. A tolongás most az első héten még oly nagy, hogy az okmányaim még az illető helyre nem fér- hetnek. Mielőtt lehet, egybeküldök.

7387. A fonalóc. Jobb költőink hatása nagyon éle- nen megmutatik e művön, mit ez esetben ajánlatképen em- litünk, főleg ha a női köz igazán az, a mi iránt némi homá- lyos kéréseket táplálunk.

7388. Baja. Cz. F. A rajz több nehézséggel jár, mint előre gondoltuk volna, mit még azon körülmény is nevel, hogy némi diletáns közlök, nincs elég világosan tarva s a kellő szabatoság végett egészen újra kellene rajzolni, illetőleg componálni. Hátarozott vészt még most nem ad- hatunk; az elkészülés esetében azonban a külön lenyomat- tal szívesen szolgálnék, s előre mondhattuk, hogy a költ- ség igen csekély lesz.

7389. Arad. F. K. Az intervenció részintekről megtör- tént ön jogos igényei érdekeben, s ugy sejtjük, a legjobb sikerrel. Egyebet a szomszéd hatalmasságok irányában

****** Meg fogja engedni a közlő ur, hogy cikkének to- vábbi polemikai részét, mely inkább személyekre, mint a köz- lésben is bevalott tényre vonatkozik, egészen elha- gyassuk. Szerk.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 45-ik számához 1864.

kiirtatván, édes nemzetünk boldogsága, s felvirá- gozása ez által is hathatósan előmozdítatának. — Kocsár Mihály.

Nemzeti színház.

Péntek, okt. 28. „A szövetségesei.” Vigjáték 3 felvonásban.

Szombat, okt. 29. Uj betanulással, először: „Fidelio.” Opera 2 felv. Beethoven-tól.

Vasárnap, okt. 30. „Szent-Ivánéji álom.” Színmű 5 felv. Irta Shakspeare. Fordította Arany János.

Hétfő, okt. 31. Először: „Nadányi.” Szom- orujáték 5 felv. Irta Szilgigeti. E darab, szer- zőnek 100 aranyat nyert. „Laczkí” czimú szom- orujátékából van átídomitva, a nevek és a történet színhelyének fölcserélésével. Bárha pályakoszorut is nyert: a derék szerző jobb művei közé épen nem sorolható. Menete lassu, hosszadalmas, kifeje- lése hiányos, s nyelvénél itt ott kivillanó ere- jét kivéve, egyéb érdeme alig van. A darab a közönség rokonszenvével nem találkozott.

Kedd, nov. 1. „Fidelio.” Nagy opera 2 felv. Beethoven-tól.

Szerda, nov. 2. „A fűvény.” Vigj. 5 felv. Molliere-től. A czimzerepben Toth József meste- rileg alakított.

Csütörtök, nov. 3. „A windsori vig nök.” Vig opera 3 felv. Zenéjét szerette Nikolai.

Budai népszínház.

Okt. 29. a színház zárva volt.

Okt. 30. Reviczky Szever sirmelékére „Enek- zene és szavalati akadémia.” 3 szakaszban. Az elő- adás, melyben műkedvelőkön kívül Reményi és Carina is közreműködött, szép eredménnyel folyt le. Az előadott darabokat tetszésszájjal fogadta a nagy számmal összejött közönség. Berczik Árpád- nak „Addám és Éva” czimú kis vigjátékát is színe- hozták, melyben a férfi szerepeket műkedvelők személyesíték, a női szerepben pedig Felekiné mű- vézete nyújtott élvezetet. A tiszta jövedelem 272 ft 10 Kr. volt.

Okt. 31. „A georgiai nők.” Vig operette 3 felv. Offenbach-tól. Ez volt az utolsó előadás a népszínházban, melynek kapui most már bezá- ródtak.

Szerkesztői mondanivaló.

7383. Sárosmegye. K. L. A 3-ik levelet nem találtuk elég érdekesnek. Egyeztessék fel használatuk.

7384. Tisza-Földvár. V. Sz. S. A level nem szól elég világosan, ha egybírunk némi mulasztásról van benne szó, ezt pótolni még elég alkalmat fogunk találni. Az 1. ft. iránti rendelkezést kérjük.

7385. Makó. Sz. P. Igen szívesen közölünk a felvilá- gosító sorokat egész terjedelmükben, azonban a kegyelt oly tárgyáról van szó, melyről megemlíteni most nem tartozik a nyilvános lehetőségek sorába. Egy kis türelemre kell ö t most kérnünk, s annak idejében egy kis emlékeztetésre. Most, az illető neve és állása elhagyásával, legfő- lebb csak az adakozások sorát lehetne közölni.

7386. Iglo. L. A tolongás most az első héten még oly nagy, hogy az okmányaim még az illető helyre nem fér- hetnek. Mielőtt lehet, egybeküldök.

7387. A fonalóc. Jobb költőink hatása nagyon éle- nen megmutatik e művön, mit ez esetben ajánlatképen em- litünk, főleg ha a női köz igazán az, a mi iránt némi homá- lyos kéréseket táplálunk.

7388. Baja. Cz. F. A rajz több nehézséggel jár, mint előre gondoltuk volna, mit még azon körülmény is nevel, hogy némi diletáns közlök, nincs elég világosan tarva s a kellő szabatoság végett egészen újra kellene rajzolni, illetőleg componálni. Hátarozott vészt még most nem ad- hatunk; az elkészülés esetében azonban a külön lenyomat- tal szívesen szolgálnék, s előre mondhattuk, hogy a költ- ség igen csekély lesz.

7389. Arad. F. K. Az intervenció részintekről megtör- tént ön jogos igényei érdekeben, s ugy sejtjük, a legjobb sikerrel. Egyebet a szomszéd hatalmasságok irányában

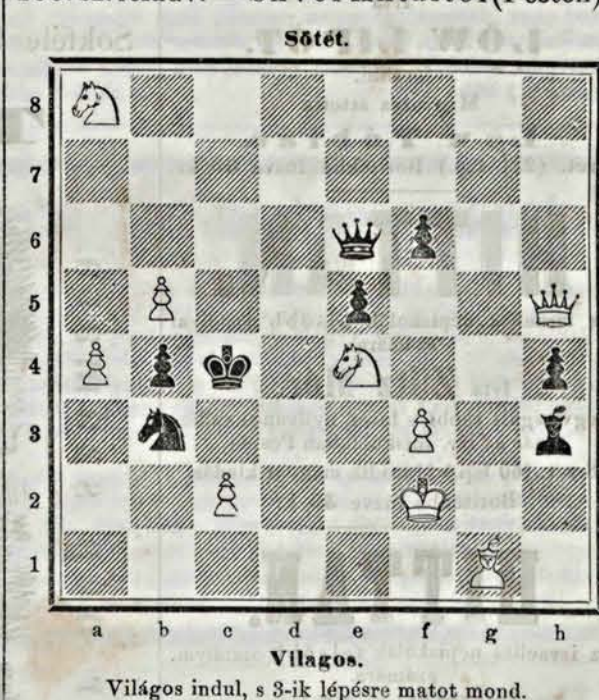
nem tehetünk, mintán a kollega urak kormányzati bel- ügyeibe nem avatkozunk.

7390. Gollnitz. Sz. Mindkét rajzot adnunk nem lehet- tett, de az egyik elégé híven sikerült s kellő fogalmat nyújt a város környezetéről.

7391. Pest. T. L. Jövőre maradt, akkor is jó lesz.

SAKKJÁTEK.

253. sz. feladv. — Skvór Antaltól (Pesten).

A 61-ik számú társasjáték vége.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
39. c6—d5.	44. Ba6—a4.	Bg8—e8	
40. Hc3—d5+.	Ke7—d8.	Be8—e4.	
41. Hd5—c7.	Fd7—a4.	Ba4—e4.	Ba8—g8
42. Ff5—e4.	Kf3—f2+.	Kf1—g2.	Bg8—d8
43. Kg1—g2.	Kd8—e7.	Bd4—d4.	Bd8—e8

A két párt vezérei közt október 29-én tartott össze- jövetel alkalmával a főn emlitett lépésekre Világos-feladvát a társaság. Az utána következő napon azonban, egy pár tag ajánlataira, a következő folytatást kísérelték meg:

42. Hc7—e6+. Kd4—e7. | 45. f4—f5. | Bg8—g4 || 43. He6—d4. | Hd4—d2. | 46. Ba6—b6. | g3—g2 |
| 44. Ff5—d3. | Fd4—d7. | | Világos feladv. |

Általában, Sötétnek 38-ik lépése után Világos játé- mája veszte van. — 39. Ff5—e4. vagy Ff5—d7: lépésekre V—f4: nyer. Ha Világos a 41-ik lépése helyett Vd4—e4: lépést választja, akkor Sötét V—c5+ 42. H—c3 F—f5: 43. Vd4—a8+ F—c8 44. B—c6 g3—g2: vagy 44. V—a7: f3—f2+ és f2—f1+ lépések vezettek volna győzelemre.

A 249-dik számú feladvány megfejtése.

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1. Ff2—h4.	Hh7—g5A.	1.	d6—d5B)
2. Hf4—d5.	Hg5—f7F.	2. Fh4—g8.	Ke5—d4
3. Fh4—f6+.	Ke5—d5.	3. Vh7—e6.	tetsz. sz.
4. Fd3—c4fmat.		4. H—v—v—fmat.	

B)

1.	Fb2—c3C)	1.	g6—g5D)
2. Ba5—c5+.	d6—c5.	2. Hf4—c6.	tetsz. sz.
3. Vh7—c7+.	Ke5—d4.	3. Vh7—+.	tetsz. sz.
4. Fh4—f2fmat.		4. Fh4—fmat.	

D)

1.	Bc8—c7E)	1.	Ke5—d4
2. Vh7—g7+.	Ke5—f4.	2. Vh7—c7.	Kd4—e5G)
3. Vg7—d4+.	Kc5—d4.	3. Ba5—c5+.	tetsz. sz.
4. Fh4—g3fmat.		4. Fh4—fmat.	

F)

2.	c6—d5.	2.	tetsz. sz.
3. Vh7—f4+.	Ke5—f4.	3. Vc7—d6+.	tetsz. sz.
4. Fh4—g3fmat.		4. Fh4—f2fmat.	

Helyesen fejtették meg. Vezérválasztás: Fülöp József. Pesten: Dósa Gábor. (E rendkívül nehéz feladványt mások siker nélkül próbálták.)

TARTALOM.

Az akademián palota szobrai: IV. A nyelvészet (Kép). — A szék-góthárdi titkok és a vasvári beke. — Hazám ifjabb. Sáros Megye. — Az egészség ápolása az életkor különböző szakjaiban (folytatás). — A kapuczinok zárdája Budán (képpel). Z. G. — Nadar légutazása Brüsszelből (képpel). — Képek az állateletről (vége). Dr. Sz. — Egy kínai gyógyszerár. Dr. B. L. — Egyet. — Társas- Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gaz- daság, kereskedés. — Köztársaságok, egyesületek. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szer- kesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pakh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

HETI-NAPTÁR.

HIRDETÉSEK.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában megjelent, s minden hiteltel könyvtárban, Pesten: **Kilian György** könyvkereskedésében, Budán: **Nagel és Wischan** uraknál kaphatók:

Bibliai történet.

Izraelita iskolák számára.

Irtta

LÖW LIPÓT,

főrábbi.

Magyarra áttette

LÖW TÓBIÁS.

8-rét. (224 lap.) Borítékba fűzve 60 kr.

HITTAN.

Az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára.

Irtta **Ziltz Mór,**

megvizsgált rabbi, s hit, nyilvános vallás-tanár az izr. főiskolákban Pesten.

8-rét. (60 lap.) Második magyar kiadás. Borítékba fűzve 30 kr.

HITTAN.

Az izraelita népiskolák felsőbb osztályai számára.

Irtta **Ziltz Mór.**

Második magyar-német kiadás. 8-rét. (185 lap.)

Borítékba fűzve 70 krajczár.

ROB-LAFECTEUR

Francia-, Osztrák-, Oroszország és Belgiumban egyedül elismert tulajdonosai által kellő felvilágosítást nyújt a minden könyvtárban és újságoknál kapható ily című röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffeur.”

A Rob-Laffeur, melynek hathatósága csaknem évszázad óta el ismert — tisztító növényi szörp, mert könnyen emészthető, s izlése nézve igen kellemes. Ezen Rob a borbélyok, valamint általában a megromlott nedvek s vér által előidézett bajok gyógyítására, minden ország legelső orvosai által a legjobban ajánlatik. Az arczgyógykezelésből készült hashajtó szörpöt (Syrup Saraparilla) stb. messze fölülmulja, s egyszerűbb helyettesíti a halomajolaját (Leberthran), az antiscorbuticus szörpöt, valamint a hamiblagot is (Jod-Kalium).

E tisztító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen aláírással van ellátva: „Girandeaude de St. Germain.” Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb merkurialis anyagok használata nélkül, gyógyit újabb és elévült ragályos nyavalyákat.

Kapható **PESTEN: Török József** gyógyszerész úrnál a király-utczában 7. sz. **BUDÁN: Bokats L. V.** udvari gyógyszer-tárában. **TEMESVÁROTT: Pecher J. E.**

A központi raktár létezik Párisban dr. Girandeaude de St. Germain-nél, rue Richer, nro. 12. — Hamisítások ellen óvat tétetik. Minden előforduló esetekben a szalag elkérendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Girandeaude de St. Germain találtatik. 710 (9-24)

Augsburgi

életessentia.

Alulról, van szerencsém a tisztelt közönségnek tudtára adni, miszerint ezen altest és gyomorbetegségeknek nagyhirűnek és jónak bebizonyult életessentia valódi minőségben kapható, közkívánságra most nyitott raktárban

SIPŐCZ FERENCZ

gyógyszerész úrnál, a „szerecsenhez” címzett gyógytárban Pécsen.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft., egy kisebbnek 50 kr. Postán küldve 20 kr. több. Két üvegnek kevesebb nem rendelhető.

Dr. Kiessow J. G. m. p.,

790 (6-6)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4. sz.) megjelent, s minden könyvkereskedő- és könyvtárnál kapható:

A magyar nép naptára.

Képes-kalendárium.

Sokféle hasznos és mulattató olvasmánygyal ellátva.

Szerkeszti

Tatar Péter.

A magyar nép számára.

Ara fűzve 25 krajczár újpénzben.

TARTALOM.

A feleségek uralkodó ház. — Csillagzatok és kortani jellemzés. — Naptár. — Bolygókról. — Újévi üdvözlés. — Időjárás a 100 éves kalendárium nyomán az idei planéta Merkur által. — Attila. — A zúvások másként. — Rozsa Sándor története. — Az orvos órája. — Hasznos tudnivalók. — Az országos vásár. — A hamisítók. — Az idegen tyúkfiók. — A baromtenyésztés.

Angliában. — Nevessünk. — Furcsa történet. — Petőfi. — Természet buvárak számára. — Ki az a tekintetes vármegye? — Az öreg legény nevenapja. — Azt gondolta, hogy... — A nagy orrok. — A papi. — Országos vásárokat, a magyar szent korona birtokait. — Kamat számítás új pénzben. — Cselédért, árendát mutató tábla.

Ágynemű, nappali- és háló-ingek,

nadrágok, vászonfőkötők, szoknyák, éjeli felöltők, fésű-köpenyek, harisnyák, zsebkendők, asztalneműek stb.; továbbá:

kész menyasszonyi készletek minden áron,

a legjobb vászon és legjobb varrás jótállása mellett.

Gyermek-vászonneműek és keresztelei készletek,

hosszu vankosok, szorítók, pellenkák, kötött főkötők és zubbonyok,

himzések, fehérneműk, csipkeszövetek, csipkék s betéteket minden áron és igen nagy választásban ajánl

TÜRSCH F.

Pesten, váci-utca, a „nagy Kristóf” mellett.

Megrendelések postai útján, vagy az összeg beküldése mellett, gyorsan kiszolgáltatnak. — Raktári árszabályt kívánatra bérmentve küldök.

Kölmi székesegyház építési sorsjáték.

Porosz király ő felsége legmagasb engedéllyel folytán a kölmi székesegyház építési egyetnek, hogy a pompás egyház mihamarabb bevezetése eszközöltesse, egy nagyszámú sorsjáték felállítására egyszer mindenkorra — helyben hagyott.

Ezen sorsjáték következő pénzügyi eredményekkel jár, egyint: 175.000, 17.500, 8750 stb. forint; továbbá: a jelenben élő német művészek remekmű terményei 52.000 forint értékben.

1 sorsjeggy 4 a 2 forint, 21 sorsjeggy 20 forint.

A hamis folyó évi december utolján a királyi kormány felügyelete alatt történend nyilvánosan.

Alulról kereskedő-ház ezen sorsjegyek eladásával megbízatván, minden megrendelést gyorsan és pontosan teljesít; ismétli eladók jelentékeny kedvezményben részesítetnek.

Sorszási tervek ingért szolgáltatnak ki.

Sintz Frigyes

854 (2-6)

Dr. Kiesow J. G.

valódi életessentiaja

Augsburgban.

Ezen essentia az úgynevezett házi-szerek közt tagadhatlanul az első osztályba sorozható, s mely sikerdús hathatósága, valamint annak feldhellen készítőmódja által már is világhírűvé vált, miként számtalan háztartásban s különösen faluhelyeken, hol az orvos nincs mindig kéznél, mint tuberculált s leghatósabb házi-szer méltán ajánlható.

Az életessentia előjárás módja, a használati utasításból, mely mindenkinél ingért szolgáltatnak ki, bővebben megismerhető. Egy nagy üveg ára 1 ft., kisebb üveg 50 kr. postai küldéssel 15 krral több.

A főkötő Magyarországon, s mellette tartományokra nézve **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél Pesten, király-utca 7. sz. a. Minthogy ezen életessentia hírneve és kedveltsége miatt sok utánzóra talált — s melytől mindenki óvatik — engedélyezve az életessentia barátai közvetlen a főkötőnél, hol az valódi minőségben kapható, eszközölhetik megrendeléseiket. 765 (11-12)

Kiesow J. G. Augsburgban.

1 millió 967.900 forintot s közvetlen felügyelete alatt álló szabad Frankfurt városa által biztosított, s közösen felügyelete alatt álló legújabb nagy pénzügyi sorsjáték

200.000, 100.000, 50.000, 30.000, 20.000, 15.000, 12.000, 10.000, 6.000, 5.000, 4.000, 3.000, 2.000, 1.000 stb. forint nyereményvel.

Már a legközelebbi november hó 23. és 24-én történendő sorsvételén részt lehet venni csekély 6 ujforint befizetés mellett egy egész sorsjeggy után; fű sorsjeggy ára 3 ujforint. Ebből megrendelések közvetlen az alulírt bankházhoz indíthatók.

Strausz Jakab m. Frankfurtban. Mindazonáltal, kikre ezen csak 6 húsból álló sorsjátékban legalább is 100-illetőleg 50 forint nyeremény nem találna esni, a befizetést 6, illetőleg 3 ft. visszatérítik.

A hivatalos sorsvétel lájstromok azonnal s ingért küldetnek meg. A nyeremények kiutazása 14 napra a húsz utáni újságpénzben történik.

A felsőbb helyen engedélyezett, s hatósági ellenőrködés alatt álló s kezességgel ellátott

ingóságok raktárában,

bármikor készpénzbeni előlegezések

adnak, az ott lerakott természetnyekre, portékákra, iparági czikkekre, arany- és ezüst-tárgyakra s értékpapírokra stb.

Közlekedési tudósítást ad a hivatal Pesten, váci-utca 1-6 szám alatt, 1-6 emelet.

Levelbeli felszólítások bérmentve köretnek. 838 (3-3)

Valódi eredeti 754 10-10

somlyai s balatonmellei

BOROK.

RAMASSETTER VINCZE,

mint sümege, badacsonyi és somlyai szőlő-birtokos, sümegei pincéből felez, pintes palackozokban,

Édeskuty Lajos

úrnál,

Pesten, a József-téren 12. sz.,

létező és a „szerecsenhez” címzett fűszer-, esemeg- és ásványvíz-kereskedésben folyton kaphatók, a hol hordókban nagyobb megrendelések is elfogadhatók, s az illető pinczéből pontosan teljesítenek.

GRIMAULT és TÁRSA

gyógyszerészek

vastartalmu szörpje vörös chinahéjból

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legújabb s kellemes ízű folyadék-gyógyszer, mely eddig széthontás nélkül nem vala összevegyíthető, két alkotórészt tartalmaz, a m. a. vasat, mint a vér elemét s a chinahéjat, mint az edzőszerek legkínóbbját. Ezen gyógyszer legnagyobb eredményt ott használják, hol az erők ismétli helyreállításáról, s a vér normalis állapot-ban hozásáról van szó. Kellemes ízű fiatal leányok halvány arczsínje, gyomorjaj-balmak, étvágyhiány, megromlott emésztés, vér-vizibetegség, vér-arvaság, s nők rendellenesége, leukorrhoe stb. mindazon bajok, melyek ezen, Franciaországban egésséget fenntartónak elismert orvosok által gyorsan meggyógyítottak, vagy enyhítettek. — Raktárak: Németország nevezetesebb városai minden gyógyszer-tárában, Magyarországon nézve a főkötő létezik Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél a király-utczában 7-ik sz. a. 656 (11-24)

A t. cz. nagyobb földbirtokos uraknak.

Egy csehszarmazású üveggyáros, ki az üvegipar minden ágában évek hosszú során kellő tapasztalásokat szerzett, s ki több év óta Csehország egyik legnagyobb s legrégibb üveggyárában mint igazgató működik, s Magyarországgal s azzal határos tartományokkal a legelőkelőbb üzlet-összeköttetésben áll, — óhajtaná Magyar- vagy Erdélyország dúságának erdős vidékén, vagy az illető birtokos ur számára, mint felelős igazgató, vagy saját számadására, mint haszonbérő bíz-tosíték mellett, egy üveggyárat telepíteni, s azt a legkínóbb hivatalnokokkal s munkásokkal ellátni.

Az ajánlkozó egyszersmind a generátor-gázkezelő építésében is járatos. Mindazon uraknak, kiknek fűjük legmagasb értékesítése szívukon fekszik, vagy mindazon üveggyárosoknak, kik nem nagy nyereséggel üzik telepítiményeiket, bővebb felvilágosítás a legnagyobb készséggel adatik s biztosíték nyújtatik.

E tárgyi bérmentes leveleket „Glasfabrik” cím alatt elfogad e lapok kiadó-hivatala Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt. 799 (7-8)

Stein János

kiadásában Kolozsvárról megjelent, s minden hazai könyvtárban kaphatók:

IZIDORA DALAIBÓL.

Ára csinosan fűzve 60 krajczár. Diszesen kötve 1 forint 60 krajczár.

R Ó M A

és a római birodalom története.

LAMÉ FLEURY után SZABÓ GYÖRGY.

Két kötet. Ára 2 forint.

Szünnapi kirándulás

Erdély nyugati hegyei közé.

Honunk ifjúsága számára irta **Ompolyi.** — Öt tájképpel.

Ára 60 krajczár.

Az osztrák

birodalom államtan kézikönyve.

Különös tekintettel a magyar korona országaira a legújabb statisztikai adatokkal.

Röviden összeszedte

REISENHOFER RUDOLF.

Ára 1 forint

Az erdélyi muzeum-egylet

EVKÖNYVEL.

Tizenhat képtáblával. — III. kötet. — I. füzet.

Szerkesztette **BRASSAI SÁMUEL.**

Ára 2 forint 50 krajczár ausztriai értékben. 848 (2-3)

A legnagyobb vászonruha-raktárban

váci-utca,

„Ypsilantihoz” Pesten,

kaphatók a legolcsóbb árakon és legnagyobb választékban minden-nemű fehérneműk férfiak, hölgyek és gyermekek számára,

ugymint:

20000 darabnál több férfi-ingek rumburgi vagy hollandi vászonból darabja 3 ft, 3 ft 25 kr, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 10 ft, 12 ft.

10000 darabnál több színes férfi-ingek 1000 különböző mintában, régebbi mintájú 2 ft, legújabb minták és legdivatosabbak varrva 2 ft 50 kr, 3 ft.

Férfi pamut madapolan férfi-ingek 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Férfi-gatyák vászonból, magyar vagy félmagyar mintára 2 ft, 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Női ingek rumburgi vászonból, simák 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 5 ft, 6 ft, 7 ft, 8 ft, 10 ft, 12 ft, szeviczi és francia mellmustrával 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft.

Férfi-ingek vászonból 4 éves 1 ft 80 kr, 2 ft 10 kr, 6 éves 1 ft 85 kr, 2 ft 40 kr, 8 éves 2 ft, 2 ft 45 kr, 10 éves 2 ft 50 kr, 2 ft 65 kr, 12 éves 2 ft 40 kr, 2 ft, 90 kr, 3 ft 50 kr, 14 éves 2 ft 65 kr, 3 ft 15 kr, 4 ft 20 kr, 16 éves 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr.

Színes férfi-ingek 4 éves 1 ft 25 kr, 6 éves 1 ft 40 kr, 8 éves 1 ft 55 kr, 10 éves 1 ft 75 kr, 12 éves 2 ft, 14 éves 2 ft 10 kr, 16 éves 2 ft 20 kr.

Mindennemű téli alsó mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb téli czikkek férfiak és hölgyek számára nagy választásban.

Főkötő a legjobb 3/4, 4 és 5 rőf széles amerikai krinolinoknak fehér vagy hamuszín darabja 2 ft 50 kr-tól 6 ft-ig, vörös 5 ft-től 8 ft-ig.

Színes alsó szoknyák legfinomabbak, darabja 6 ft. 50 kr., 7 ft., 7 ft. 50 kr.

Férfi orvos tyukszem-írtőszere egy üvegcske 50 kr.

Es sok egyéb kész fehérnemű czikk, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetik.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi, írlandi, krasz- és bőrvászonban a legolcsóbb gyári árakon.

Vászonzsebkendők tucatja 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, egész 20 ft-ig.

Törölközők tucatja 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 8-16 ft-ig.

Színes ágylí kanavász vége 9 ft, 10 ft, 11 ft, 12 ft, 13-16 ft-ig.

Valóságos vászon-asztalnemű.

Asztalkendők tucatja 5 ft 30 kr, 6 ft 20 kr, 6 ft 60 kr, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft.

Abroszok minden nagyságban hat személynél 24-ig. Asztali készletek 6, 12, 18 és 24 személyre. Legjobb minőségű kötő-czérna csomója 1 ft 20 kr, és 1 ft 60 kr.

Nagy választás ágylírtók, plique és tricót-paplanokból, kávészendők és minden e nembe vágó czikkekből.

Raktárunkban vett czikkeknél nagy előnyül szolgál az, hogy minden megvett, az árjegyzékkel ellátott czikk 14 nap alatt nemcsak kicserélhető, hanem egyszersmind ki nem elégített esetben az ár vissza is adatik.

Szállítások minden irányban, az ár előleges beküldése mellett vagy utánvétellel gyorsan és legjobban eszközölhetők, ugyazint mindenemű megrendelések mustra szerint leg hamarabb elkészítenek.

Kollarits József és fia.

785 (6-8)

Az eddig is sok díjnyertes részvételű s díszdíjjal ismert francia kozmetikai mosdó-vízét úgynevezett

HERCULEZ-VIZ

„Minervához”, váci-utca 21-ik szám alatt.

Illetékes-kereskedése Pesten, a „Minervához”, váci-utca 21-ik szám alatt. Hogy ezen csodaszertől folyadék legfinomabb hatásától a szépségnek tudomása lehessen, arra nézve elégséges az, hogy a közönséges mosakodás után a víz kellemes felhőzések, s egy darabka szivacs avval megmunkálva a bőrt egyformán rákenetik — mely azonban le nem törölendő — s így az arczbőr a legnagyobb korig épésben tartja, s annak fehérségét, simaságát s gyönyörűségét kölcsönöz.

Ezen aláírás mellett mosdóvíz, többször használatos által, gyors s meglepő siker várható, — mely abban áll, hogy az arczbőrrel a szeplőt, bibircsöket, hópiacskákat, s a sárga foltokat tökéletesen eltávolítja.

Helyiség-változtatás.

Ezennel tudomására juttatik a magas nemesség s a nagyérdemű közönségnek, hogy a

„MINERVÁHOZ”

címzett

illatszer-áruda,

mely 34 évig a Kristóf-téri Becker-féle házban létezett,

a váci-utczai 21. számú Bene-féle házba,

a Jungk testvérek acél-áru-kereskedése mellett, áttételezt.

Pest, október 1-jén 1864.

847 (2-8)

LUEFF M.

Az államhatóság vezetése alatt folyó évi novemb. 23-án kezdődnek a legújabb nagy

pénznyeremény SORSJÁTÉK huzásai

1 millió 967.900 forint
összes értékben.

14.800 nyeremény közt következő főnyeremények találhatók, u. m.:

200.000, 100.000, 50.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000, 2.000, 1.17-szer 1000, 111-szer 300 stb. forint.

A legközelebbi 5 huzásban csupán csak nyeremények huzatnak ki.

Ezen jutalomdíjak sorsbuzása igen ajánlatos, az a legnagyobb előnyökkel jár, kik az állam által eléggé biztosítva van.

Bővebb felvilágosítást a hivatalos sorsbuzási tervekhez — melyek ingyért küldetnek meg — nyújtanak.

1/2 eredeti sorsjegy ára 6 ft. — kr.
1/4 „ „ „ 3 „ „
1/8 „ „ „ 1 „ 50 „

Alulírott nagykereskedőház által legújabb időben tetemes nyeremények fizetettek ki, minél fogva a játékedvelők sorsbuzásukban szíves részvétele sorsbuzásukkal felhívattak. A megrendelések, a pénzügyi szeggyel együtt, közvetlen az ezen eredeti sorsjegyek (nem igérvények) eladásával megbízott bank- és váltóüzletekhez intézendők.

L. Steindecker — Schlesinger
m. Frankfurtban.

A megrendelések gyorsan és pontosan teljesítenek. A pénznyeremények gyorsan s bérmentesítve juttatnak a nyercéi kezébe. Hivatalos tervek és sorsbuzási listák ingyért, bármennyű tudakozásra, egész készsággal válasz adatik.

Más egyéb eredeti állam-sorsjegyek szintén a fentebbi bankháznál rendelhetők meg. 823 (4-5)

Részvényalírási fölhívás.

A magas kormány előengedélyével ellátott 3000 darab 1000 forintos részvény által képviselt

három millió osztr. ért. forint

alaptőkére fektetendő

Pesti biztosító-intézet

ezeg alatti magyar általános biztosító-társaság az alakuláshoz megkívántató részvények elkelté után folyó évi október 17. és 18-án megalakult.

A választmány a még kibocsátandó 1174 részvényre aláírást nyit, mire a t. cz. közönséget tiszteltet fölhívja. Ha az aláírások a fennebbi részvénytársaságot meghaladják, a választmány leszállított eszközöl.

Az aláírások minden egyes részvény után lefizetendő 5 ft.

A további befizetések következő rendben teljesítendő:

1864. november 20-tól 1864. november 30-ig 50 „
1865. január 1-től 1865. január 15-ig 50 „
1865. március 1-től 1865. március 15-ig 50 „
1865. május 1-től 1865. május 15-ig 50 „
1865. július 1-től 1865. július 15-ig 50 „
1865. szeptember 1-től 1865. szeptember 15-ig 50 „

Összesen 305 ft. o. é.

A háromszáz forintot felül fizetett 5 ftól az alapszabályok 7-ik §-a értelmé szerint a társaság alakítási költségei fedeztetnek. A részvényenkénti 700 ft. a. é. maradványról kútleles minden részvénynek idejében a részvény átvétele előtt jogérvényes és kellő biztosítékkal ellátott kötelezvényt kiállítani, és ezt a választmányának átadni.

Az aláírások ívek f. é. november 7. sz. 9., 10., 11. és 12-én az intézet helyiségén (balvány-utca 7. sz. 1. emelet), hol az alapszabályok is megtekinthetők, vagy átvehetők délutáni 9 órától délutáni 1 óráig állandóan nyitva.

A fentebbi napokban beérkező, részvényenként 5 forinttal ellátott bérmentesített levelek általi megkeresések aláírás gyanánt szolgálhatnak.

Azon t. cz. aláírók, kik kívánt mennyiségű részvényt nem kapnának, a letett többletet visszanyerik. — Pest, 1864-iki októberben. 855 (2-3)

Gozsdu Manó, társasági alelnök.

Aebly Adolf, Szegő József, Hoffmann Frigyes, Weiss

Bernát Ferencz, Weiss A. M., igazgatók.

Schwarzenfeld Sándor Ernő, vezénylő igazgató.

Hirdetmény.

Alulírott bátorodik a honi gazdaságos-
ságnak kegyes figyelmébe ajánlani váci-ut
51-ik szám alatt felállított

GÉPGYÁRAT,

számos évig tartó külföldi utazásaiban szerzett tapasztalati ismereténél fogva vállalkozhatik a gépészet körébe tartozó minden művek szerkesztésére, de kivált a gőz- és malmok egyszerűsítésére és építésére. Elvállal mindennemű gépek és fegyverek a lehető legelőkelőbb kijavítását, a miért is pártfogásért esedezvén, teljes tisztelettel mosad. 836 (4-6)

Havas Sándor,

gépész, váci-ut 51-ik szám alatt

GROSZMANN,

tudor,

szem- és fül-orvos,
tizennyolcz évi orvosi gyakorlatának tapasztalatai és a legkiválóbb európai tanárok utasításai szerint gyógyít. Rendelési órái a József-tér 11-ik számú Grossz-házban, minden hétköznapon délutáni 11 órától 12-ig, és délutáni 2 órától 4-ig. — Szegények számára ingyen minden vasárnap a délutáni órákban. 849 (2-6)

1864. december 1-jén

harmadik huzása a legújabb sz. kir. ausztriai

1864-ik évi

állam-kölcsönnek.

E kölcsön-sorsjegyek eladása, minden államban törvényesen meg van engedve.

A kölcsön főnyereményei: 20-szor 250.000, 10-szer 220.000, 60-szor 200.000, 81-szer 150.000, 20-szor 50.000, 20-szor 25.000, 121-szer 20.000, 30-szor 15.000, 171-szer 10.000, 362-szer 5.000, 432-szer 2.000, 783-szor 1.000, 1350-szer 500, 5540-szer 400 forint, — továbbá kisebb nyereményekben: 200, 195, 190, 185, 180, 175, 170, 165, 160, 155, 150, 145, 140 forint.

A kötelezvények mindegyikének feltételül legalább is 135 forintot kell nyernie. 5 huzás történik, u. m.: december 1-jén, márczius 1-jén, április 15-én, június 1-én és szeptember 1-én.

A fentebbi huzásokra érvényes eredeti sorsjegyek a legelőkelőbb szereshetők meg.

Egy sorsjegy ára a legközelebbi huzásra 3 ft. — Hat sorsjegy ára összesen csak 15 forint.

Játéktérvek és sorsbuzási listák ingyért szolgáltatnak ki. A legcsekélyebb mérvű megrendelések a pénzügyi beki-
désé mellett, gyorsan és pontosan teljesítenek. Ebből bérmentes levelek közvetlen alulírott házhoz intézendők.

Megjegyzendő, hogy csak certifi-
kátok két számmal, szerkesztés és nyeremény-
számok küldetnek. 846 (2-8)

Schrimpf Jean

nagykereskedő-háza m. Frankfurtban.

POPP fogorvos urnak.

Önök

Anatherin-szájgyógyvizét

megvizsgáltam, s ajánlatra méltónak találtam. — Bécs, 1857.

Oppolzer tanár,

a bécsi cs. k. orvosi kar tanára,
490 11-12 k. szász udv. tan. stb.

Betelelésre,

a még mindig oly igen kedvelt pesti henger-
malmi lisztjét, melyből folytonosan elő-
gondó készlet áll rendelkezésre, bátorodik
alulírott a t. cz. közönség szíves figyelmébe
ajánlani. A lisztfelek minden megkívántató
mennyiségben szolgáltatnak ki. A liszt, a
hához, vaspályához, vagy hajóra ingyért
szállítatik.

Kronberger J.

Eladási helyiség Pesten, ország-ut
3-dik szám alatt, a „vad ember” stalle-
nében. 844 (3-5)

46-ik szám.

Tizenegyedik évfolyam.

Pest, november 13-án 1864.

Előzetesi föltételek 1864-dik évre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1863. novem-
ber 1-től kezdve: Egy, négyezer beosztott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krba;
háromsor, vagy többeszer ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadástulnak szá-
mára hirdetések elfogad, Hamburg és Altonában: Haasensteint és Vogler. — M. Frankfurt-
ban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppellik Alajos, — és Pesten: a ker-
tesz-gazdasági ügynek és József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Lamarmora Alfonz.

Mióta a szeptember 15-iki egyezmény,
— melynek tartalmát politikai lapokból
ismeri az olvasó, — Viktor Emánuel és III.
Napoleon kö-
zött létrejött:
Olaszország is-
mét előtérbe lé-
pett az esemé-
nyek szinpa-
dán.

Ez egyez-
mény nagy je-
lentőségét fej-
tegetni tul lép-
né lapunk ha-
tárait; annyi
azonban bizo-
nyos, hogy ez
egyezmény ál-
tal a sebb re-
mények ajtaja
tárult föl az
egy testté vál-
ni ohajtó Itália
előtt. Teljesül-
nek-e e remé-
nyek, avagy
nem? a jöven-
dó ad reá fele-
letet. De bár-
mi történjék is,
illő megismer-
kednünk Olasz-
ország azon
férfaival, a kik
jelenleg szövik
az események
fonalát, s a kik-
nek sorában
Lamarmora tá-
bornok, — ki-
ről testvérla-
punk már any-
nyiszor meg-
emlékezett, s
kit most arcz-
képben is be-
mutatunk, —
egyik első ran-
gu helyet fog-
lalja el.

Jelenleg,
mint említők, a
politikai világ-

ban minden szem újra Olaszország felé van
irányozva, s a viszonyok ugy hozták maguk-
kal, hogy Viktor Emánuelnek az eddiginel
erélyesebb kezekre kellett bizni a kormányt,
azért új miniszteriumot nevezett ki, mely-
nek elnöke most Lamarmora, — a ki 1804.

nov. 17-én szü-
letett, s a legré-
gibb piemonti
nemes családok
egyikének sar-
jadéka. Atyja
igen nagy szá-
mú családdal
volt megáld-
va, s tizenhat
gyermeké kö-
zül csak egy
volt a mostani
olasz minisz-
terelnökfiat-
alabb.

Még alig 12
éves korában
katonai iskolá-
ba adták szü-
lői, s itt nyerte
kiképzését
az ifjú, ki már
fejlődése első
korszakában a
katonai pályá
iránt nagy elő-
szeretettel vi-
seltetett. Iskolái
bevezették, mint
tüzértiszt
nyert alkalm-
mazást, s már
ekkor az olasz
hadseregbe be-
hozandó refor-
mok keresztül-
vitelen munkál-
kodott; e célra
1831-től több
izben használt
hosszabb sza-
badságot a kül-
föld katonai
intézményei-
nek tanulmá-
nyozása végett.

Nagyrá tö-
rő elmék, főké-
p ha őket az ügy
szeretén ki-

LAMARMORA ALFONZ.

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A.

véd jegye

Külföldre jutalomdíjak, pénzrel a parisi világkiáll-
tásban 1855-ik évről.

Központi szállítási rakhely a „golyához” czimzett gyógyszer-tár Bécsben.

OVAS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adtaknak el, melyek saját utasít-
ványaimmal szóról szóról azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kúllakura névze gyártmányaimmal könnyen
összetéveszthetők, minél fogva azon észrevétellel övök mindenkit ezen hamisítványok megvételestől, hogy az általam készített
Seidlitzporok minden egyes skatula, valamint az adagok papírjai hivatalosan letéteményezett védmarkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek közötti
tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került s kora-
levő hálaíratok a legrejtetesebben tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulatoknál, emésztetlenségnek és gyomorhóhé-
továbbá görcsök, vese- és ideges bajokban, szívdobogásban, idegeses okozta fájfájással, vér-tódulással, csúszos fogfájda-
lommal, végül hysteriára, bukásra és huzamos hanyasra hajlammal stb., a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legártó-
gyógyhatást eredményeztek. — Ez az értelemben igenis kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly beteg-
ek, mintán mák minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógy-mód eredménytelenül kimerítették, ez egyszerű házi szer-
kezték, és ebben rongált egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer megelégt. — Ez elismeré-
nyes szerző között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezői
gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselők, kiknek
esetlőt még a legbárhedebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségük csupán csak a Seidlitz-
poroknak rendes használatát által állított helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN { **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt
STEINBACH JÓZSEF ur kereskedésében, gránátos-utczában.

Ezen oszgek alatt szintén megrendelhetők:

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsírolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. a. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkommal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden tölés
előtt vegytanilag megvizsgáltatik és crinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályos májhalzsír-faj a
Dorsch-halnak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van meggyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem
vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a
természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsír-olaj Európának minden orvosi tekintélyét által mint legjeles gyógyszer
a mell- és tüdő-bajokban, scrophulus és rachitis, közhvény és csúsz, ládít borkötés, személyesülés, ideg- és több más
bajokban alkalmaztatik.

792 (7-50)

MOLL A.

gyógyszerész Bécsben,
„zum Storch”, Tuchlauben.